

- 37 Fallit septimo, in Vicarijs perpetuis Cathedralium, vel Collegiarum Ecclesiarum; nam presentatio pertinet ad Capitulum, & institutio ad Episcopum, c. De Monachis supra de prob. & c. 1. in fr. de Capell. Monach. Et patet ex Constitutione Pij V. quae incipit, Ad exequendam, in §. Voluntas, ubi statuitur ut Vicarij perpetui non ad liberam ordinarioꝝ electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs unitis ponentur, cum ipsorum Ordinarioꝝ, seu eorum Vicarioꝝ praevio examine, approbatione
 - 38 deponentur in Bullar. to. 2. pag. 243. Quapropter in undecim Vicarijs perpetuis, quas in todidem Basilicis Urbis idem Pius V. erexit, inter caetera disposuit, ut Vicarij instituantur, & deponentur à Vicario Urbis ad nominationem Capituli cuiuslibet ex eisdem Basilicis; Et nominatio fit ex numero approbatorum ab eodem Urbis Vicario praevio examine coram Examinatoribus in ipsa Urbe deputatis, ut in Constitutione incipien. Est omnibus, eod. ro. 2. pag. 349. Et de his Vicarijs perpetuis Cathedralium & Collegiarum Ecclesiarum, Vide quae scripsi in cap. fin. supra de offic. Vicar.
 - 39 Fallit octavo in Praelatura Cathedralis, aut Collegiate, vel Conventualis Ecclesiae: nam ad Capitulum, Collegium, vel Conventum de iure communi spectat electio, c. 1. & c. Cum terra,
 - 40 supra eodem: confirmatio vero ad proximum superiorem, ut infra in c. sequenti, c. Venerabilem, §. 1. & c. Nihil est. Hostien. hic num. 9. perfr. Si non appareat de consuetudine, & Abb. num. 8. & alij communiter. Glossa in c. Quanquam in principio, & in ver. devolvitur, de elect. lib. 6. Henr. Boich. in c. Novit col. 1. vers. Aut non apparet, de his, quae fi. à Præl. Selua de benefic. par. 2. qu. 22. casu, §. num. 9. Sed hodie illarum provisio est Papae reservata per regulas Cancellariae, ut scripsi plenè in d. c. 1. supra eod.
- Hæc de Canonicatibus, Præbendis, & beneficijs Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum.
- 41 Quo verò ad alia beneficia sonantia in nomen Rectoris, dic breviter, circumscriptio privilegio, consuetudine, vel fundatione, collationem, seu institutionem de iure communi spectare ad Episcopum, qui in maioribus beneficijs providebit cum consilio Capituli sui; in minoribus verò sine consilio, ut legitur, & notatur in d. c. Novit, & d. c. Quanto, de his quae fi. à Præl. Abb. hic d. num. 8. col. 2. vers. tertio, & ultimo casu. Et in collationibus Parochialium servabit formam examinis per concursum à Concilio Tridentino præscriptum in c. 18. sess. 24. ut scripsi latè in c. Eam te, infra de etat. & qualitat.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum ad nostram.

S V M M A R I V M.

- 1 In Praelaturam regularem eligi non potest qui non fuit ante Monachus, & instructus in regula Monachali.
- 2 In Magistrum assumendus non est, qui formam discipuli non assumpsit.

- 3 Beneficia secularia secularibus, & regularia regularibus sunt conferenda.
- 4 Si datur in titulum, secum si in commendam, quæcunque ordine inverso secularia regularibus, & regularia secularibus commendantur.
- 5 Commende cur adinventæ.
- 6 Commenda quid sit.
- 7 Beneficia commendari possunt à Summo Pontifice tantum, non autem ab Ordinarijs inferioribus, & num. 14.
- 8 Commenda nostri temporis an sint à iure, vel à Concilio Trid. improbatæ.
- 9 Et an à Concilio Lateranen. sub Leone X. n. 14.
- 9 Commenda perpetua de iure antiquo non erant cognita.
- 10 Tridentinum Concilium non prohibet quin Monasteria, quæ suos habent conventus, de iure de commenda in commendam.
- 11 Nisi Monasteria huiusmodi sint capita Ordinum.
- 12 Cisterij monasterium est caput Ordinis, & illius Abbas est Generalis totius Ord. Cisterciensis.
- 13 Monasteria, quæ sunt capita Ordinum, sed nulla subse-membra habent, an comprehendantur in prohibitione Concilij Tridentini, cap. 21. sess. 25. de regular.
- 14 Commende graviter ledant monasteria tam in spiritualibus, quam in temporalibus.
- 15 Monasteria commendari solent à Concilio Lateranensi novissimo Cardinalibus tantum, & personis qualificatis, & benemeritis commendari possunt.
- 16 Monachus fieri non debet spem vel promissionem habens ut Abbas fiat, & cur.
- 17 Monachi officium est iugere.
- 18 Spes assumendi Praelaturam in eo, qui monachus, aut Clericus ordinatur, an, & quando sit à iure improbatæ, & num. seqq.
- 19 Simonia mentalis non obligat ad beneficij dimissionem, sed tantum ad satisfaciendum Deo per penitentiam.
- 20 Spes ex pacto proveniens repellit monachum ab Abbacia, sed non à monachatu.
- 21 Pollicitatio quid sit.
- 22 Concursus non requiritur in beneficijs regularibus curatis, & quæ regularibus in titulum conferri consueverunt, sed sufficit, ut regularis proficiendus sit ab Ordinario examinatus, atque probatus.
- 23 Et quid in beneficijs regularibus curatis, quæ dantur in commendam Clericis secularibus, & num. seq. usque in fin.
- 24 Commenda non mutat statum beneficij.
- 25 Commenda cessante beneficium vacat eo modo, quo ante commendam vacabat.
- 26 Etiam si commenda sit perpetua.
- 27 Ecclesiarum curatarum appellatione ex stylo Concilij Tridentini non veniunt Ecclesie regulares commendatæ.
- 28 Concursus non requiritur in Parochialibus patronatus, Lactorum, & Vicarijs perpetuis.
- 29 Extensio non fit de casu ad casum, etiam ex identitate rationis in his quæ exorbitant à iure communi.

CUM AD NOSTRAM. Non monachus in Praelaturam regularem eligi non potest. Hoc dicitur, & sunt duæ partes. In prima narrat factum. In secunda illud cassat, ibi, Nos attendentes.

Nota primò ibi, non fuit Monachus, ad hoc ut quis assumi possit ad Praelaturam regularem necessariò exigi ut prius fuerit Monachus, adeò ut non sufficiat, ut eodem contextu fiat Monachus, & Abbas, sed præcedere debeat monachus, ut hic est casus secundum gloss. in illius figureatione, Butr. num. 6. & Abbas. num. 2. Quinimo debet etiam esse instructus in regula monachali, ut in c. Proximo infra eod. Et est ratio, quia in magistrum assumi non debet, qui formam discipuli non assumpsit, nec alijs est præficiendus qui subesse non novit, ut legitur in c. Cum in magistrum, infra eod. Ad hoc Concilium Trid. in c. 21. sess. 25. de regular. ibi, [Regulares personæ ejusdem ordinis expresse professæ, & quæ gregi præire, & præesse possint, præficiantur.]

Sed hoc intellige si Præfecturæ, & administrationes regulares in titulo conferuntur, prout loquitur Clem. unica de supplen. neglig. Præl. & Clem. Ne in agro, §. Sane Prioratus de stat. Monachorum, & expressius Concil. Triden. in c. 10. sess. 14. Ita enim procedit communis regula, quod beneficia secularia secularibus, & regularia regularibus sunt conferenda, cap. Cum de beneficio, de preben. lib. 6. c. Nullus de elect. eod. lib. cum concordantijs, quas dedi in c. cum causam, in §. not. ab. supra eod. & tradunt Franc. Aretin. cons. 7. num. 3. Rebuff. in prætit. de dispensat. cum regular. & in tract. de pacific. possess. num. 311. alias 259. Navar. cons. 3. de preben. Coar. post alios in c. 2. de restam. num. 2. & 3. & Rota apud Cardinal. Seraphin. decis. 1165. m. 12.

Secus autem est si procedatur per viam Commendæ; quia tunc ordine inverso beneficia secularia regularibus, & regularia secularibus à Sede Apostolica commendari consueverunt, etiam si suos habeant conventus, & in eis vigeat regularis observantia, ut patet in monasterijs Farfen. & Sublacen. ordinis S. Benedicti, in monasterio Cryptæ-Ferratæ ordinis S. Basilij, & in alijs pluribus. Hæc enim via fuit à Romanis Pontificibus a inventa ad hoc, ut qui inhabiles sunt ad obtinenda beneficia in titulum (qui est modus ordinatus, & legitimus) quales sunt seculares ad beneficia regularia, & è converso efficerentur habiles ad illa obtinenda per viam Commendæ; quæ est via ordinaria, & dispensatoria, ut observat Petrus Andreas Gammar. in tract. de off. legat. lib. 4. in rubr. de potest. legat. in commendand. benefic. q. 21. num. 57. & 60. Commenda enim nostri temporis, quæ sunt principaliter non in favorem Ecclesiae, sed personæ, ut ex fructibus beneficij commodius sustentari valeat, nihil sunt aliud quam collatio Papæ dispensatoria, ut inquit Mandos. reg. 32. qu. 7. num. 5. Unde beneficia regularia secularibus, & secularia regularibus commendari possunt, ut solent à Romano Pontifice dumtaxat, non autem à quoquam ex Ordinarijs inferioribus, ut tradunt Sarnen. in reg. de triennial. qu. 5. & Acneas de Falcone de reservat. q. 3. num. 11.

Huic autem stylo Canones non repugnant; tum quia jura prohibentia ne beneficia regularia

secularibus, & secularia regularibus provideantur, loquuntur de provisione, quæ fit in titulum per viam electionis, vel collationis, ut dixi supra, & latius in prædicta decretali Cum 9 causam, in 4. notab. supra eod. tum quia huiusmodi commendæ perpetuæ de iure verè non erant cognitæ, ut post Cassaneum advertit Sarnen. loc. cit. nam hoc commendarum genus majores nostri ignorabant, ut ait Thomas Campeg. in tract. de Commen. beneficior. tom. 15. par. 2. tractat. & scripsi plenius in c. Dndam il. secundò, num. 33. & 39. infra eod. Sed nec Tridentina Synodus eundem styllum improbatit, quin potius tacite admisit, ut patet in c. 3. sess. 6. in c. 8. sess. 21. in c. 17. sess. 24. in c. 20. sess. 25. de regular. & sæpè alibi, & propterea in c. 10. sess. 14. ubi interdixit beneficia regularia secularibus conferri, cum mysterio adiecit illa verba, in titulum, ad hoc scilicet, ut excluderet concessionem per viam commendæ, ut argum. cap. Nomen, de presump. cap. Quælibet, 25. dist. 1. Cum Prætor, de iudic. cum similit. & quamvis decreto, cap. 21. sess. 25. de regular. caveatur ut monasterijs, quæ tunc commendata reperiebantur, & suos conventus habeant, Regulares personæ ejusdem ordinis expresse professæ proficerentur; quæ verò in posterum vacabant non nisi regularibus conferantur; & Domini de Rota intellexerint ea verba præceptivè, non consultivè, & hunc dixerint esse sensum perfectum, ne de cetero alicui non regulari conferantur, juxta doctrinam Socini Junioris consil. 144. num. 19. col. 3. tamen oppositum declaravit sacra Congregatio Cardinalium ejusdem Concilij Interpretum: nam proposito dubio, an Concilium d. c. 21. censetur præcipere ne detur de commenda in commendam? censuit non censeri, utatur verbo illo, consilium, quod verbum comprehendit etiam illum vers. quæ verò, Et quando Concilium vulg præcipere, utitur in sequentibus verbo tenentur.

Et hinc collige notabilè limitationem ad conclusionem proximè firmatam, quæ dictum est Concilium non prohibere quin beneficia regularia secularibus commendentur, ut non procedat quoad monasteria, quæ sunt Capita Ordinum; nam de his Concilium per verba præceptiva, seu obligatoria in eod. c. 21. Statuit ut infra, videlicet: (Quoad ea verò monasteria, quæ Capita sunt ac Primates Ordinum, sive Abbatias, sive Prioratus filia illorum Capita nuncupentur, teneantur illi, qui hac præsentia ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisum, infra sex menses religionem illorum ordinum propriam solemniter profiteri, ut ijs cedere; alias commendæ prædictæ ipso jure vacare censentur.) Hæc ibi. Quæ ratione fortitan factum est, ut Romani Pontifices, qui plerumque monasteria S. Benedicti, & Cisterciensis Ordinis dederunt in commendam secularibus clericis; tamen non commendaverint manasterium Cal. sinense, quod est caput illius Congregationis, nec monasterium Cisterij, quod est caput Ordinis Cisterciensis. Quæ itidem ratione inter caeteras factum putamus, ut nostris temporibus Sedes Apostolica abnerit Cardinali à Richelieu supplicanti pro confirmatione electionis de se factæ in Abbatem Cisterij. Nam cum Abbas illius

monasterij sit etiam Generalis totius Ordinis Cisterciensis, ultra generalem dispositionem juris communis, quia non professi prohibentur assumi ad regimen secularis Ecclesie. Obstat etiam specialis prohibitio Concilij in d. c. 21. ne scilicet secularis Prelatus tot regularibus præsit. Et ob hanc rationem sacra Congregatio existimavit non esse verisimile decretum d. c. 21. comprehendere monasteria, quæ nulla sub se membra habent, sed ea, quæ habent membra recognoscencia eorum superioritatem; quia non decet Commendatarij præesse tot regularibus, sed noluit declarare.

14 Cæterum etiam commendis hujusmodi excepto casu d. cap. 21. nec jus vetus obviat, nec Tridentinum Concilium, ut prædixi advertendum est tamen ad Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 19. quo statutum est in hæc verba. (Et quoniam ex Commendis Monasteriorum, ut magistra rerum experientia sæpius docuit, monasteria ipsa tam in spiritualibus, quam in temporalibus graviter læduntur, quippe quorum ædificia partim Commendatarij negligentia, partim avaritia, vel injuria collabuntur, & in dies Divinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia personis præsertim secularibus præbetur non abique dignitatis Apostolicæ Sedis diminutione, à qua commende hujusmodi proficiuntur: ut eorum indemnitati salubrius consulatur, volumus, ac sancimus, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacaverint, nullo pacto cuiquam possint commendari nisi pro conservatione auctoritatis Apostolicæ Sedis, & ad occurrendum malitijs illam impugnantium pro temporum qualitate, aliter nobis de Fratrum nostrorum consilio visum fuerit expedire) sed de persona idonea juxta præscriptam constitutione eis ita provideatur, ut illis idonei Abbates, prout decet, præfutura sint. Ea verò monasteria, quæ commendata fuerint, cum per eorum cessum, vel decessum, quibus erant commendata, commenda hujusmodi cessaverint, Cardinalibus dumtaxat, ac personis qualificatis, & benemeritis commendari possint.) Hæc ibi; & infra præscribitur quota pars fructuum pro instauracione fabricæ, ornamentisque, & pauperum alimonia à Commendatarijs sit influmenda, de quo dic ut plenè scripsi in cap. *fin. infr. de pecul. clericor.*

16 Secundo nota ibi, nullam spem, non debere aliquem monachari ead fiducia, vel spe, ut in religione dignitatem, seu Prælationem assequatur; concordat ex. in cap. *Per laicos, 16. quest. 7. ibi.* (Nullus habitus Monachi suscipiat spe, aut promissionem habens ut Abbas fiat.) Cujus prohibitionis multiplex est ratio, secundum Turrecrem. in d. c. *Per laicos in prin.* Primo, quia talis non cupit fieri Monachus ut plangat, & lugeat, quod est officium monachi, ut in c. *Monachi, ead. caus. & quest.* sed ut plaudat, vel rideat, Secundo, quia non cupit esse Monachus ut alteri subiectus, & obediens propter Christum præmium habeat vite æternæ, sed ut præsit & dominetur, quod est præsumptionis, & ambitionis, cap. *fin. 40. dist.* Tertio, quia talis non cupit abstinere, & carnem suam domare, sed laute, vel delicate vivere, quod est concupiscentiæ, & voluptatis, cap. 12. & 3. 41. dist. c. *Quinque de consecr. dist. 5.* Quarto, quia talis non cupit pauper fieri, & egere cum Clari-

sto, sed optat præesse ut divitijs tractet, & possideat, quod obviat Evangelicæ perfectioni, c. *Clericum cum multis, seq. 12. quest. 1.* Unde, ut dicitur hic Buttr. & Abb. *ambo in tertio notab.* datio spei, sicut & promissio simoniam inducit. Sic videmus è converso clericum seculari em, qui ordines suscipit ut beneficium consequatur, simoniam committere, saltem mentalem, quæ non obligat ad beneficij demissionem, sed tantummodo ad satisfaciendum Deo per penitentiam, nisi pactum præcesserit, ut cap. *fin. cum ibi not. infra de simonia, & per Abb. hic num. 3. vers. An autem adepti.* Et nihilominus simonia propter spem ex pacto provenientem non repellit eum à Monachatu, sed ab Abbacia, ut hic est textus notabilis; quia hic Papa cassat electionem, sed non professionem, ut optime advertit Bald. num. 1. Verum glossi, nostra, & Innoc. exponunt illa verba nullam spem, scilicet principalem, ut cap. *Sunt in Ecclesia, 8. quest. 1.* Sed secundario dicunt licitum esse alicui sperare honores Ecclesiasticos, ut c. *Quid proderit, 61. dist. c. Si officia, 59. dist. & c. Consulit, 74. dist.* Hostien. verò intelligit primo eadem verba, nullam spem, scilicet ex pacto provenientem, vel ex pollicitatione, & est pollicitatio minus tantum promissio, pactum verò duorum vel plurium in idem consensum, ut l. *Pactum, ff. De pollicitat.* Aliàs nulla præcedente pollicitatione, vel promissione, secundum eum sine vitio monachatur intrans, & sperans de Abbacia, & eligitur, sive postulat in Abbatem, arg. d. cap. *Quid proderit.* cum alijs præallegatis. Deinde Host. distinguit utrum vacet Abbacia in introitu, & spes reprobat; vel non vacet, & tunc approbat, dummodo intrans dignitatem speret non ut honoretur, sed ut oneretur, arg. *Qui Episcopatum, 8. quest. 1. & c. Accedens in fine 50. dist. & cum Hostien. transfunt hic Jo. Andr. num. 7. & Bellam in prin. sed Abbas num. 5. sequutus Archid. in d. cap. *Per laicos, 16. quest. 7.* videtur concludere hic reprobari spem, etiam secundariam, & ponderat illam dictionem universalem negativam, nullam spem, quæ videtur excludere tam principalem, quam secundariam, ut in c. *Solita, de maior. & obed. c. Si Romanorum, 19. dist. & tandem concludit nullam spem debere ordinandum, seu monachandum habere ut alijs præsit, & sic propter honores sæculi, vel propter divitias, per c. *fin. 40. dist. & quod hic dicitur, nullam spem, intelligit ut sibi prodesse possit, si speret propter bonum publicum; quia spes hujusmodi non videtur damnata, ut in d. cap. *Qui Episcopatum.* Ita Abbas, qui tamen in c. *Tua non, in primo notabili, infra de simon.* probavit distinctionem inter intentionem principalem, & secundariam assequendi beneficium, quam ibi posuerunt Innoc. in ver. *Intentione,* Host. & Jo. Andr. *ambo nam. 3. in eod. ver. & Cardinal. num. 3.* nam secundum eos vix hæc facere possunt qui hujusmodi intentionem secundariam non habent. Satis potest dici eum, qui Monachus efficitur spe consequendi Abbaciam, mortaliter peccare, & simoniam committere, si hujusmodi spes sit talis, ut sine illa Monachus non fieret, quod tenent Hugo, & Turrecremata in dict. cap. *Per laicos.* Ad illud autem quod hic dicunt Host. Jo. Andr. Abb. & alij, videlicet hanc spem non reprobari dummodo intrans speret non ut honoretur, sed ut onere-***

eneretur, & propter bonum publicum; vide Diu. Thomam egregie explicantem hoc esse peccatum præsumptionis in 2. 2. q. 185. art. 1.

22 QUÆRO, Cum hic disponatur, ut non Monachus præfici non possit regimini Ecclesie regularis, utrum in provisione beneficiorum regularium, quibus animarum cura personarum secularium incumbit, servanda sit forma examinis per cōcursum à Concilio Tridentino præscripta in c. 18. sess. 24.

Pro solutione, ut clara à dubijs segregentur, duo casus sunt distinguendi. Primus casus est cum beneficia hujusmodi in titulum conferuntur. Secundus est cum dantur in commendam.

In primo casu clarum est in collatione talium beneficiorum formam concursus non esse observandam. Etenim cum conferri debeant aut religiosis ejusdem Ordinis expressè professis si sint Præfectura, & Administrationes; aut ijs, qui habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur, si sint portiones Monachales, vel Canonicales, & consimilia beneficia administrationem non habentia, juxta decretum Concilij in c. 10. sess. 14. & distinctionem, quam posui in c. *Cum causam, in ultim. notab. supra eod.* jam constat in eorum collatione nec debere, nec posse observari formam concursus, in qua notantur omnes concurrere volentes per edictum etiam publicum; & liberum est etiam alijs, quialiquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, quemadmodum præscribitur decreto d. c. 18. & eo magis, quia de beneficijs curatis Concilium egit specialiter in c. 11. vers. *Nec ibi aliqui, sess. 25. de regul.* ubi simpliciter mandavit neminem in ijs deputari nisi de consensu Episcopi Diocesani, & prævio examine per eum, aut ejus Vicarios faciendum. Unde merito S. Congregatio ejusdem Concilij Interpres consulta, an in beneficijs regularibus, & quæ regularibus conferri consueverunt, concursus requiratur: Respondit non requiri, sed sufficere utis regularis, cui conferri debet beneficium, sit ab Ordinario examinatus, atque probatus.

In secundo casu major est difficultas.

23 Unde revoco in dubium, An in beneficijs regularibus Curatis, quæ Clericis secularibus commendari consueverunt, observanda sit forma concursus præscripta decreto Concilij Tridentini d. c. 18. sess. 24.

Videtur respondendum non esse observandam; jam enim sæpius S. Congregatio declaravit decretum d. c. 18. non comprehendere beneficia regularia curata, quæ regularibus conferri consueverunt, ut dictum est in primo casu. Ergo nec comprehendit illa, quamvis postea commenda-

24 dentur à Summo Pontifice; quia commenda non mutant statum beneficij, quod cessante commenda vacat eo modo, quo ante commendam vacabat, ut colligitur ex glossi. i. in cap. *Si constitit de accus. & tenet Feder. de Sen. in tract. de rer. permitt. qu. 15.* dicens Ecclesiam vacantem, cum conceditur in commendam, finita commenda, dici vacare per primum modum scilicet mortis, e ratione, quia commenda non facit commendatarium Prælatum. Ergo durat antiqua vacatio; nam quamdiu provisiis non est Ecclesia de Prælo, semper Ecclesia vacare dicitur: ut per Hostien. in c. *Ne pro de-*

fectu, infra eod. Et sententiam Feder. de Sen. pluribus rationibus confirmat Romanus consilij 350. num. 3. Corn. consilij 66. colum. 1. circa medium lib. 3. Bertrand. consilij 235. num. 3. vol. 3. in antiq. Capic. desilij 2. n. 2. quod procedit nedum in commenda temporali, sed etiam in perpetua. Castal. desilij 5. de privileg. n. 2. Sicutigitur non fuisse institutus concursus beneficij regularis vacantis per obitum regularis; ita nec debet institui postquam est solum commendari, cum antiqua vacatio, cessante commenda adhuc duret. Accedit, quod Concilium d. cap. 18. dum instituit formam concursus, non videtur cogitasse de beneficijs regularibus commendatis. In his enim specialiter postea providit in c. 21. sess. 25. de regul. ut quoties in posterum vacarent, non nisi regularibus conferrentur. Unde provisio generalis præcedens non videtur referenda ad beneficia regularia commendata, de quibus subsequitur provisio specialis, ut per Bart. in l. *Quæ situm, §. Si sanctum, n. 16. ff. De ful. instrum. De* nique appellatione Ecclesiarum curatarum non comprehendi regularia commendata expressè videtur sensisse idem Concilium; nam cum in c. 8. sess. 7. tribuerit Episcopo facultatem visitandi Ecclesias etiam exemptas, quamvis curatas; quasi talium Ecclesiarum nomine non venient regularia commendata, eandem postea visitandi facultatem quoad hæc regularia nominatim Episcopo concessit in c. 8. sess. 21. Ideoque cum in c. 18. nullam mentionem fecerit, ut potestas Episcopi circa concursus institutionem extendatur ad regularia commendata; noluisse credendum est, c. *Incor corporalia, vers. Sed circa, de translat. Episcopi l. unica, §. Sin autem ad deficientis, c. De ead. toll. & tradit in specie Quintil. Mandos. in reg. 32. de impetr. benef. vacan. per obitum famul. Cardin. q. 7. n. 16.*

Non obstat quod hodie commende æquiparentur titulis, ut per Gomez. in regul. de trienn. qu. 5. Non enim inde sequitur, ut beneficium regulare, cum datur in commendam, comprehendatur à Concilio, quod ex declaratione Sac. Congregationis de secularibus tantum beneficijs intelligitur.

Nec similiter obstat quod etiam hoc casu videatur militare ratio Concilij considerata in prin. d. c. 18. scilicet, ut dignioribus beneficia conferantur. Quia non propterea inferitur ut Concilium voluerit comprehendere hujusmodi regularia commendata, cum alibi hortetur Summus Pontifex, ut demceps illa conferat regularibus tantum, inter quos non cadit forma concursus; sicut videmus nec parochiales jurisparonas laicorum, nec vicarias perpetuas esse conferendas prævia forma huius examinis, quam vis in his quoque vigeat prædicta ratio, nempe quia de dictis parochialibus specialiter Concilium egit in d. c. 18. vers. *Quod si institutus, & de Vicarijs in c. 7. sess. 7. & c. 11. sess. 25. de regul.* Et propterea nec S. Congregatio eandem rationem attendit, dum declarat vit beneficia regularia curata non comprehendendi in d. c. 18. Præterea in his, quæ exorbitant à jure communi, sicuti est forma examinis per concursum, non fit extensio de casu ad casum etiam ex identitate rationis, ut notat glossi. in c. *Constitutionem, in vers. Prærogamus, de regul. lib. 6. item glossi.*

unica, in cap. Quae dicitur, de reg. iur. cod. lib. & Bart. in Extraug. Qui sine rebelles, §. Transit, n. 3. Alias ponderationes ad superscriptum dubium, & resolutionem S. Congregationis habes infra in cap. Canonis art. num. 37. & 40. de stat. & qualis.

DE ELECTIONE.

Cap. Quia propter.

S V M M A R I V M

- 1 Electio non servata forma huius cap. non valet, & eligentes privandi sunt pro illa vice potestate eligendi.
- 2 Electionis formae sunt scrutinijs, compromissis, & quasi inspirationis.
- 3 Electio per veram inspirationem est immediatè à Deo, nec redigitur ad aliquam formam iuris positivam.
- 4 Columba per quam Ravenates Archiepiscopi eligebantur, à corvo dicitur occisa.
- 5 Praemium denotat causam finalem, & regulat totam dispositionem.
- 6 Formae huius status non servanda, nisi in electione illorum Praetorum, per quorum mortem Ecclesia sunt viduata.
- 7 Ecclesia per quorum obitum viduata amaneat, & n. seqq. usq. ad num. 36.
- 8 Electio Episcopi fieri debet secundum formam huius Capituli.
- 9 Matrimonium spirituale inter Praetorem inferiorem, & Ecclesiam proprie non contrahitur, sed quasi matrimonium, & n. 32.
- Electio Praetorum Regularium faciendae est secundum formas hic prescriptas, d. n. 9.
- Quod procedit si Praetati Regulares sint imbriculi, aliàs secus, n. 14. & seqq.
- 10 Electio Abbatum fieri debet iuxta hoc Capitulum. Si sint perpetui, secus si temporales, n. 14. & seqq.
- Abbas est nomen potius sollicitudinis, quam honoris, d. num. 10.
- 11 Dicitur tamen Pastor, & per eius obitum Ecclesia remanet viduata.
- Abbas in multis equiparatur Episcopatibus, ibid.
- 12 Abbatis dignitas habet.
- 13 Et eligi debet iuxta hoc Capitulum.
- Si habeat monasterium in titulum, aliàs secus, num. 16. & seqq.
- 14 Electio Generalium, & aliorum Superiorum Regularium etiam perpetuorum, qui monasteria non habent in titulum, fieri non debet secundum formam huius Capituli, & n. 18.
- 15 Sed sufficienter singulares consensus Capitularium dummodo praesentur in communi.
- 16 Et electio fiat per vota secreta ad prescriptum Concilij Trid. & num. 30.
- 17 Tridentinum Concilium, c. sels. 25. de regular. expenditur.
- 18 Generales Cisterciensis, & Cluniacensis sunt etiam Abbates perpetui, ac proinde eligi debent secundum formam huius cap.
- 19 Electionis formae de quibus in hoc Capitulo, non sunt subtrahata à Conc. Tridentino.
- 20 Scrutinijs forma est incompatibilis cum forma Concilij Trid.

- 22 Electio Regularium, in qua duo vel tres suscipiunt vota eligentium, non est conformis dispositioni Conc. Tridentini.
- Et qui in electione Abbatis, num. 51.
- 23 Idem si scriba communis de singulis electoribus plures schedulas cum nomine unius tantum eligenda.
- 24 Scrutinijs forma est valde difficilis observari.
- 25 Electio Superiorum Regularium per viam compromissis, vel quasi inspirationis, est subtrahata à Conc. Trid. & n. seqq. & n. 30.
- 26 Compromissarij non ardentur ad secretum.
- 27 Electio quasi inspirata, quae dicitur.
- 28 Non est absolutè à Deo, sed quasi à Deo.
- 29 Subiacet legi positiva, & indiget canonica probatione.
- 30 Electio Superiorum Regularium fieri debet tamen per vota secreta.
- 31 Electio Praetorum principalium Collegiarum Ecclesiarum, qui gentem habent iurisdictionem, fieri debet secundum formam huius cap.
- 32 Praetati inferiores sunt quodammodo Sponsi Ecclesiae.
- 33 Capitulum hoc est favorabile, nec debet multum stricte interpretari.
- 34 Electio ad dignitates, personatus, & canonicatus in Cathedralibus Ecclesiis necessario fieri non debet iuxta hoc cap.
- 35 Nisi aliud habeat consuetudo Ecclesiae.
- In Electione Papa an sint servandae formae scrutinijs, compromissis, & quasi inspirationis, remissivè, d. n. 35. in fin.
- 36 Electio per viam scrutinijs primus substantiale est ut fiat per congregatos in unum, & n. seq.
- 2. Ut Scrutatores assumantur à Collegio, n. 42.
- 3. Ut Scrutatores sint tres, num. 45.
- 4. Ut Scrutatores sint de Collegio, n. 45.
- 5. Ut vota singularium exquirantur secreta, n. 47.
- 6. Ut exquirantur singillatim, num. 48.
- 7. Ut exquirantur vota cunctorum, num. 49.
- 8. Ut vota in scriptis redigantur, num. 53.
- 9. Ut vota in communi publicentur, num. 55.
- 10. Ut publicentur mox, num. 56.
- 11. Ut fiat Collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, n. 57.
- 12. Ut collatio fiat in continenti post publicationem, num. 58.
- 13. Ut fiat communis electio, num. 59.
- 14. Ut eadem electio fiat statim post collationem, num. 60.
- 15. Ut electio fiat de illo, in quem maior, & sanior pars Capituli consentit, num. 61.
- 16. Ut electio sit verbalis, num. 63.
- 17. Ut electio non sit clandestina, num. 64.
- 81. Ut praedictorum omnium ordo servetur, n. 66.
- 37 Electio actus non debet esse singularis, sed Collegialis.
- 38 Absentium vocatio non pertinet ad substantiam electionis, sed ad iustitiam.
- Declaratur, num. 40.
- 39 Electio ex contemptu aliquorum non vitatur, sed casari debet ipsis praesentibus contemptum.
- 40 Electio fieri non potest nisi sint praesentes duae partes vacandorum.
- 41 Et in numero duarum partium qui debeant computari.
- 42 Scrutatores non debent seculis ingerere, alioquin reddentur suspecti.

- 43 Scrutatores si sint plures quam tres, vitatur electio.
- 44 Vitae per inutile vitatur, ubi aliquid inducitur pro forma substantiali.
- 45 Doctores attestanti de stylo Curiae non est credendum, & nam. 53.
- 47 Secrete quomodo exquirantur vota eligentium.
- 49 Scrutatores ore proprio vota electorum scrutari debent.
- 50 Scrutatores duo secundum communem practicam scrutantur tertium.
- 51 Monialium vota in electione Abbatis debet Episcopus, vel Superior ante cancellorum fenestram audire, vel accipere.
- 52 Nec leito affixa votum suum mittere possunt, sed Episcopus debet ad eas accedere pro votis accipiendis.
- 53 Eligentium vota debent in scriptis redigi, vel per Scrutatores, vel per tabellionem etiam extraneum.
- 54 Tabellio in electionis negotio potest esse laicus.
- 55 Publicatio est de forma electionis, non autem per quem fiat.
- 56 Dicitur mox quid importet.
- 59 Electio communis post collationem votorum qua forma fieri debet.
- 61 Electio ut sit valida non sufficit, quis habuerit maiorem partem suffragiorum, nisi etiam illa sit sanior, & idem in casu converso.
- 62 Procurator ad eligendum nomine absentis etiam legitime impediti non potest esse qui non est de Capitulo.
- 64 Electio publicari debet in Capitulo, & ratum est ut etiam populo publicetur.
- 65 Electio clandestina, qua dicitur.
- 67 Dies, & locus non sunt de substantia electionis, & num. 69.
- 68 Etiam in Constitutionibus Ecclesiae, vel Ordinis certus dies, aut locus sit prescriptus, nisi ad hoc secretum irritans.
- 69 Electio honestum est ut fiat in Ecclesia vacante, sed hoc non est de substantia, nisi aliud habeat consuetudo.
- 70 Scrutatores, ut sint fide digni non pertinet ad substantiam electionis, sed ad iustitiam.
- 71 Electio ut celebretur antequam cadaver Praetati sit traditum sepulturae, non est de substantia.
- 72 Praesens Capituli an sit de substantia electionis.
- Capitula celebrari nec solent, nec debent sine praesidente, ibid.
- 73 Ad esse Collegij non requiritur, ut habens Praetatum.
- 74 Collegia cessante exemptione habent Ordinarium pro capite: exemptione vero Papam.
- 75 Capitulum potest congregari ad exigentiam in defectum eius, ad quem illi spectat de iure, vel consuetudine.
- 76 Forma electionis per compromissum, qua sit, remissivè.

concurrant. Tertio, praecipit electionem statim publicari, & reprobat clandestinas. Hoc dicit secundum Jo. Andr. & est famosa, & principalis in titulo, ut inquit Card. in princ. Dividitur in duas partes principales. In prima ponitur Constitutionis causa. In secunda Constitutio, ibi, Statuimus. Secunda subdividitur in tres, quae patent per §. Secunda, ibi, Illud. Tertia, ibi, Electiones.

2 Nota primo, ex hac constitutione tres formas canonice electionis, videlicet Scrutinij, Compromissis, & Quasi inspirationis, ut hic per Bernard. in figuracione casus, Cardin. Abb. Joan. de Anan. & alios communiter in sumario textus. Et quamvis Goffred. & Innoc. num. 6. in ver. Per inspirationem, tenerint humilioris formas esse duas tantum, eo quod electio, quae fit quasi per inspirationem non sit forma, sed exceptio à formis; ponderantes textum in ver. Nisi. Nihilominus Compostell. num. 27. in ver. Nisi forte, & post eum Jo. Andr. num. 37. in eod. ver. asserunt non esse peccatum si dicitur esse forma, cum aliquam habeat formam, ut per eos, Et hic iunge quod dicitur infra, n. 28. & seq. Rufus est Host. nu. 51. senserit quatuor esse formas, & sub illa dictione, quasi, latere etiam veram inspirationem, & illarum formarum hunc esse ordinem, ut primo recurratur ad formam Inspirationis, quae est immediatè à Deo. Secundo, ad formam Quasi inspirationis, quae est quasi à Deo. Tertio, ad formam Compromissis, quae est ab homine. Quarto, ad Scrutinij, quae est à Canone: tamen primum dictum, videlicet formas substantiales electionis non esse nisi tres, tenent communiter omnes, & magis consonat litteræ huius textus, qui cum mysterio posuit illam dictionem quasi, quae est verisimilitudinaria, & non veritatis expressiva, secundum Host. num. 50. in ver. Quasi per inspirationem; nempe ut excluderet veram inspirationem, quae redigi non debet, nec potest ad aliquam formam iuris positivam, cum illum, qui nec fallit, nec fallitur, habeat Authorem, cap. A nobis, in secundo, infra de sent. excom. cap. Dux, 19. q. 2. & talis fuit electio B. Ambrosij, B. Nicolai, & B. Severi, de quibus in §. His omnibus, 61. distinctè.

4 Hæc tamen secundum Host. d. num. 51. peccatis nostris impediuntibus, raro, aut nunquam occurrit: adeo ut fabulosè dici soleat, columbam illam, per quam olim Archiepiscopi Ravenates eligebantur, à corvo occisam fuisse, ut hic refert Jo. Andr. num. 40. vers. Unde & dicitur.

5 Secundo nota verba illa textus, Ecclesie viduata, quae cum sint posita in premio Constitutionis, designant causam finalem, & regulant totam dispositionem, ut l. 1. ff. de orig. iur. l. ult. ff. de hered. instit. Oldrad. cons. 103. Quæstio est, vers. Secundo ex hoc, Lopus allegat. 101. In Civitate, num. 24. vers. Circa secundum, Bart. in l. Cum h. num. 4. & in §. Eam transactionem. ff. de transactio. Unde dispositio huius cap. locum non habet nisi in electione illorum Praetorum, per quorum obitum Ecclesie remanet viduata, & sine Pastore, prout hic notat glossa prima, quae à Doctoribus communiter recipitur. Contrahitur enim inter Praetatum, & Ecclesiam spirituale conjugium, cap. Sicut vir. 7. quasi. l. cap. Requisisti, de testam. cum similibus. Ac proinde sicut uxor carnalis per obitum viri remanet vidua, c. Vidua, 34. dist. 1. & Ecclesia per obitum Praetati, & sponsi

QUIA PROPTER. Statuit Concilium formas electionum, secundum quas provideri debet Ecclesie viduatae, causas electiones aliter factas, & iubens contrafactentes pro illa vice eligendi potestate privati. Secundo prohibet, in electionis negotio procuratorem constitui, nisi certa

ritualis, ut cap. Inter corporalia, §. Sed neque infra de trans. Episc.

8 Hinc deducitur primò, ut in electione Episcopi indistinctè servanda sint forma hic prescripta, quia Episcopus proprie est sponsus Ecclesie, & inter ipsum, & Ecclesiam propriè matrimonium spirituale contrahitur, ut loquuntur jura præallegata, & plenè probavi in cap. Quanto, num. 5. de trans. Episc. post Turrec. in d. c. Sicut vir. 7. g. 1. Unde cum in Episcopo præcipuè verificentur verba hujus Constitutionis de Ecclesia vidua. Ne pro defectu, supra eod. nulli dubium est, quin ad ejus electionem sit procedendum altera ex formis hic statutis à Concilio Generali. Et in hoc post glossam primam, & Abb. Antiq. hic num. 2. in fin. conveniunt omnes, teste Bellam. num. 3.

9 Deducitur secundo, ut formæ hic prescriptæ sint etiam servanda in electione Prælatorum Regularium: nam essent Prælatos inferiores, & Ecclesiam propriè, & strictè spirituale conjugium non contrahatur, ut tenent Archid. in cap. Sicut vir. 7. g. 1. Butr. in cap. fin. num. 15. & ibi etiam Abb. num. 5. supra de postul. Prælator. tamen inter eos est quasi matrimonium, ut probat textus optimus in cap. Ne pro defectu, supra eodem, ubi Pontifex æquiparat Ecclesias Cathedralis, & Regulares, & illorum Prælatos appellat Pastores, & per illorum mortem dicit Ecclesias viduas: Unde merito hæc Constitutio etiam in eorum electionibus servanda est; & ita hic firmant gl. 1. Joannes, Tancredus, Vincentius, Philippus, Hoff. relati à Bellamera num. 3. item Abb. Antiq. nu. 3. & alter Abb. num. 7. vers. Circa. & num. 8. vers. Et placeat, Rota decis. 5. in princ. de elect. in Novis, Franciscus Marc. decis. 992.

10 Et quamvis Rossireus in libro ubi tractat de Monachis, §. Videamus ultimo, vers. Illud autem frequenter, relatus hic à Jo. Andr. num. 59. dixerit, pronunciatum fuisse de mandato Papæ hanc Decretalem non habere locum in electione Abbatum, quia Abbas non dicitur propriè Pastor, & est nomen sollicitudinis potius, quam honoris, 1. cap. Hoc tamen, 17. quæst. 2. tamen secundum Jo. Andr. d. num. 59. Pastor dicitur, ut in cap. Officij, supra eod. & Abbatie in multis æquiparantur Episcopatibus, cap. Cupientes, supra eod. & 2. cap. Si postquam, lib. 6. & ne dum Abbas, sed etiam Abbatissa, dignitatem habet, ut c. Indemnitas, §. Verum, infra eod. lib. 6. Quare ipsemet Rossireus infra eod. lib. 6. juxta principium, §. Attende, contrarium dixerat, id est Decretalem, servandam esse etiam in electione Abbatum. Et hanc partem amplectitur hic Jo. Andr. num. 59. dicens notabiliter ita tenere omnes, & ita servari, & cum sequuntur hic Bellam. nu. 3. Butr. nu. 20. Cardin. num. 2. in prima quæst. Anchar. itidem in prima quæst. Imol. num. 3. & Abbas numer. 7. in fin. & num. 8. Sylvest. in ver. Electio, secundo, num. 2. vers. Eod. modo, ubi testatur opinionem Rossirei communitè reprobari, Rota d. decis. 5. in princ. in d. num. 2. & apud Card. Seraphin. decis. 647. & novissime in causa Meten. Monasterij 5. Julij 1621. coram Cocino. ver. Quod autem, & coram eod. in Treverens. Abbatia S. Maximini

13 20. Novembrij 1624. in princ. Et idem intellige de Abbatibus Monialium, salvo eo quod habetur in c. Indemnitas, §. Ut autem, infra eod. lib. 6. secundum Jo. Andr. hic num. 59. vers. Et idem in-

telligas, cui consentiunt Bellam. num. 3. vers. Dic ergo, ubi ait ita servari, Cardin. in secunda quæst. & Anchar. in prima quæst. vers. Hoc tamen contrarium, dicens, ita omnes tenere. Licet Abb. Antiq. nu. 4. dixerit in Abbatibus, & Monasterijs Monialium hoc non habere locum, quia mulieribus propter simplicitatem est licitum jura ignorare, l. Regula, ff. De iuris, & facti ignoran.

14 Cæterum adverte ne decipiaris, quia supra scripta illatio venit declaranda, ut procedat tantummodo in Abbatibus perpetuis, & alijs Prælati, qui monasteria obtinent in titulum, non autem in Abbatibus temporalibus, & alijs Superioribus Regularibus non intitulatis: tales enim non sunt sponsi Ecclesie, nec per mortem

15 ipsorum Ecclesia dicitur vidua; ideoque in eorum electione non sunt necessariae formæ hic præfinitæ, sed sufficienti singulares consensu Capitularium, dummodo præstentur in communi, & omnibus collegialiter congregatis, & electio fiat à majori, & saniori parte Capituli, ad quod allego bonam glossam in c. Sicut in ver. Forma, 16 infra eod. lib. 6. Et probatur satis clarè in decreto Concilij Tridentini, c. 6. sess. 25. de regular. quo statuitur, ut electio quorumcumque Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, fieri debeat per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur: alioquin electio irrita sit, Pondera primò, quia Concilium ibi non loquitur simpliciter de abbatibus, sed de Abbatibus temporalibus, innuens per hoc se non fuisse immutare formam hujus Decretalis quoad Abbates perpetuos, & alios intitulatos; sed tantummodo novam formam præscribere voluisse in electione aliorum Superiorum Regularium, qui intitulati non sunt. Item pondera, quia Concilium dum loquitur de electione Generalium, & aliorum officialium, cum mysterio non repetit ver. illud temporalium; quod tales five sint perpetui, five temporales non sunt sponsi Ecclesie; & propterea eligi non debent secundum formas hic statutas à Concilio Lateranensi, sed per vota secreta ad præscriptum Conc. Trident. & Constitutionum cujusque ordinis, ut communitè servatur, & olim declaravit sacra Congregatio Cardinalium ejusdem Concilij Interpretum: nam cum esset quaesitum An dispositio Concilij, c. 6. sess. 25. de regul. volens Superiores elegi per vota secreta, intelligatur ne dum in temporalibus, sed etiam in perpetuis Superioribus: sacra Congregatio cens. intelligit etiam de perpetuis. Verum hoc intelligas, nisi Superiores hujusmodi essent per se intitulati in aliqua Abbatia, vel monasterio, ut contingit in Generali Cisterciensi, qui est Abbas perpetuus Cistercij, & in Generali Cluniacensi, qui similiter est caput ordinis, & perpetuus Abbas monasterij Cluniacensis, ut innuitur in Concilio Tridentino, c. 11. sess. 25. de regular. Tales enim, sicut alij Abbates perpetui, sunt eligendi secundum formas hujus Decretalis, cum Concilium Tridentinum non derogavit, quemadmodum & Rota censuit in d. Treverens. Abbatia, vers. Neque etiam, coram Cocino, formam enim tot laboribus, & vigilijs adinventam Concilium censeri non debet uno verbo subvertere voluisse, ut legitur in c. Ecclesia vestra, si secundo ad fin. infra eod.

21 Sed in electione aliorum Superiorum Regularium, qui Ecclesiam non habent in titulum, non modo non sunt servanda formæ hujus Decretalis, sed nec servari possunt, quia non comparantur cum forma præscripta à Concilio Tridentino. Et quidem quoad formam scrutiniij hoc patet evidenter, primò quia ex præscripto hujus textus assumendi sunt tres scrutatores, qui vota eligentium ore proprio exquirant, ut dicam infra in septimò substantiali hujus formæ num. 49. hoc autem servari non potest secundum formam

22 electionis Conc. Tridentini: nam proposito dubio, An electio facta per scrutinium ubi duo, vel tres suscipiunt vota eligentium, sit conformis dispositioni expressæ, c. 6. sess. 25. de regular. sacra Congregatio cens. Non esse. Deinde ex præscripto hujus cap. vota eligentium debent in scriptis redigi per ipsos Scrutatores, vel per tabellionem. Idque substantiale est, ut dicam infra in 8. substantiali. At secundum formam electionis Conc. Tridentini hoc non potest observari, cum debeat esse secreta; ideoque cum consuevisset fieri electio Superiorum hac forma, ut eligeretur scriba communis, qui singulis electorum tres schedulas tribuat, in quarum singula sit scriptum nomen alicujus eligendi ab alijs diversum, & elector, schedulis de manu Scribæ acceptis, quam ex eis elegerit pro voto suo tradat, alijs duabus laceratis: cumque audisset in quadam electione scribam unam tantum schedulam aliquibus, vel duas, in quibus idem nomen continebatur, tradidisse: fuit dubitatum an esset servata forma præscripta, c. 6. sess. 25. de regular. S. Congregatio cens. electionem nullam, qua scriba potuit revelare.

23 Demum secundum formam hujus c. Substantiale est ut vota electorum publicentur in communi, ut dicam infra in 9. Substantiali. At secundum formam Conc. Tridentini viceversa substantiale est, ut eligentium vota nunquam publicentur, ut in d. c. 6. Ergo implicat contradictionem, ut in electione Superiorum Regularium, quæ fieri debet secundum formam d. c. 6. servetur forma scrutiniij præscripta in hac decretali.

24 His addo fuisse admodum rationabile, ut Religiosi exempti essent à forma scrutiniij hic præscripta, quia illa est difficillima observatu ob quam plurima substantialia, quæ insunt huic formæ, ut patebit infra à num. 36. usque ad n. 67. adeò ut Juristæ prædicam ignorantem in ea deficient, ut inquit gloss. in c. Cum expediat, in ver. Inquisitus infra eod. lib. 6. & Abb. hic num. 16. in fin.

25 Quo verò ad formam compromissi, & quasi inspirationis id ipsum patet, qui cum Tridentina Synodus voluerit electionem aliter fieri non posse, quam per vota secreta, & nomina electorum, nunquam publicari; utique per hoc excluditur

26 forma compromissi, & quasi inspirationis: neutra enim est secreta, cum compromissarij ad secretum non ardentur, ut notat glossa in c. Cum dilectus, in ver. examinatus, supra eod. Butr. hic num. 45. & in d. c. Cum expediat, num. 10. Electio verò quasi inspirata fiat cum omnes astanti Paracito, ad instar Apostolorum uno ore loquentes eligunt; ut hic per Hoff. num. 51. & Jo. Andr. num. 40. Neque obstat quod hujusmodi electio cum sit à Deo, non poterit tolli per le-

gem positivam Conc. Tridentini, quia quæ spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege, c. Dux, 19. qu. 2. c. Licet, infra de regular. nam respondetur, electionem quasi per inspirationem non esse absolute à Deo, sed quasi à Deo, tamen Hoff. nu. 51. quia sic præsumitur; non tamen adeò est certum, quin possit esse contrarium; unde & talis electio propter dubium subjacet legi positivæ, & eget canonica probatione, & confirmatione, c. Nisi cum pridem, de renunciat. c. Cum ex inveniatis, de heret. & hic firmant Hoff. in d. num. 51. Jo. Andr. num. 40. cum quibus alij transcutunt merito, cum Chartusiani dubitaverint An in electione Superiorum possit procedi ne dum per viam scrutiniij, sed etiam inspirationis, vel compromissi: sacra Congregatio Concilij censuit electionem horum Prælatorum Regularium debere fieri tantum per vota secreta, ut se habent verba propria Concilij d. c. 6.

31 Deducitur tertio, ut formæ hic statuta servari etiam debeant in electione Prælatorum principalem Collegiarum Ecclesiarum etiam secularium, qui in spiritualibus generaliter habent jurisdictionem in ipsam Ecclesiam; ut concludit gloss. t. hic, Goffred. Innoc. Compostell. & Hoff. quos refert, & sequitur Jo. Andr. num. 60. in gloss. ibi, Collegiatus, Abb. Antiq. num. 3. Bellam. eod. num. vers. Tertio die, Sylvest. in ver. Electio secundo num. 2. vers. Nec arbitror, dummodo tamen Collegium sit tale, & tantum, ut possint

32 formæ servari, secundum Jo. Andr. ubi supra, Ratio est, quia etsi inferiores Prælati non sint propriè sponsi Ecclesie, nec cum eis propriè fit matrimonium spirituale, sed cum Episcopo, tamen, ut tetigi supra num. 8. & docet sanctus Thomas in quarto dist. 20. art. 4. q. 1. & dist. 24. qu. 3. art. 3. tamen & ipsi quodammodo sponsi appellantur, c. Sicut in unaquaque, 21. qu. 2. secundum gloss. & alios præallegatos, & ver. Viduata, in hac materia non debet capi ita strictè, quin porrigatur etiam ad Prælatos, & Pastores inferiorum Ecclesiarum, ut patet in d. c. Ne pro defectu. Supra eodem, præsertim verò quia hæc Decretalis est favorabilis, cum emanaverit ad summo vendam Ecclesiarum pericula, & impedimenta, ut patet ex principio textus, unde non debet multum strictè intelligi, ut perpendat Abbas hic nu. 9. & Sylvest. in ver. Electio 2. n. 3.

34 Deducitur quarto, ut in alijs dignitatibus, personatibus, & Canonicatibus Cathedralium Ecclesiarum locum non habeat hæc constitutio, quia per eorum mortem Ecclesie non remanent viduata, cum non ipsi, sed principales Prælati sint sponsi Ecclesie, & in hoc resident hic glossa prima in fin. Goffred. Innoc. & Compostell. Speculat. hoc tit. in fin. & Guil. Man. c. 21. Ubi idem tenet, nisi consuetudo Ecclesie habeat, ut etiam in illis dignitatibus servetur formæ, ad quod facit c. penult. de offic. delegat. lib. 6. Et quamvis contradicat Hoff. hic paulo ante nu. 13. vers. Sed contra, existimans hanc decretalem habere locum in omnibus beneficijs, quorum electio, vel collatio ad aliquod Collegium pertinet; eo quod hæc fuerit mens conditoris; & ubi dicit textus, Ecclesijs viduatis, Hoff. subaudit, vel destitutus ministris; tamen primò sequitur Jo. Andr. hic num. 60. in ver. Collegiatus, & in c. Sicut cum, in gloss. ordinar. in ver. Formam, infra eod. lib. 6.

libr. 6. cui consentiunt hic Bellam. num. 3. vers. quatuor dicitur, Abbas num. 7. in ver. Ecclesia viduata, dicens, in hanc partem inclinare communiter Doctores, & subauditionem Host. destruet hanc litteram, & communiter non teneri, nec esse rationi consentaneam, tum quia ubi agitur de modico praejudicio non est necessaria tanta solemnitas, tum quia non deficit Superior, qui possit difficultatibus occurrentibus providere, arg. in c. Vbi periculum, in princ. infra eod. lib. 6. & c. Licet in suo, supra eod. & sequitur totidem verbis Sylvester in ver. Electio, secundo, num. 2. vers. & consequenter. An autem in electione Romani Pontificis hodie servanda sint formae scrutiniij, compromissi, & quasi inspirationis, latissime, in c. Licet de vitanda, supra eod.

36 Ultimo nota octodecim substantialia formae electionis per scrutinium, quae ex hac Decretali colliguntur, secundum Jo. Andr. num. 28. quem Doctores communiter sequuntur.

37 Primum substantiale est, ut electio fiat per congregatos in unum, ita ut actus electionis non fiat singulariter, puta in Camera, sed Collegialiter, & in communis, ut innuitur in text. ibi, Praesentibus omnibus, &c. & habetur apertius in cap. In Genesi, infra eod. & hic notant Innoc. num. 1. dicens esse de forma ut Capitulum congregetur, Host. num. 17. in ver. Assumantur, Jo. Andr. num. 28. Butr. num. 20. vers. Ad intellectum, Cardin. nu. 3. in septim. quest. & Abb. nu. 12. gloss. in cap. 1. in ver. Tractatus, de reb. Eccles. non alienan. lib. 6.

38 Non tamen intelligas esse de substantialibus formae, ut vocentur absentes, hoc enim ad substantiam electionis non pertinet, sed ad iustitiam.

39 Et ideo ex contemptu aliquorum electio non vitatur, sed retrahari debet ipsis prosequentibus contemptum, ut cap. Quod sicut, & cap. Bone, supra eod. & infra cap. Ecclesia, il secundo, & hic declarant Jo. Andr. Card. & Abbas loci citatis.

Itaque de substantia est, ut electores congregentur in unum, non autem ut omnes sint praesentes, & in hoc conveniunt omnes teste Bellam. hic n. 11.

40 Dummodo tamen sint praesentes duae partes eorum, qui ad electionem vocari debent; alii enim non esset ibi Capitulum, seu Universitas: Sed si duae partes sint praesentes; tunc valebit quod major pars disposuerit, ut notatur in l. Nulli, & in l. Plane, ff. Quod cuiusq. univers. nom. & per Bellam. d. num. 11. & Abb. nu. 12. & Petr. à Bixio in Direct. Election. in 3. part. cap. 6. nu. 3. vers. Et iura quaedam, & secundum hoc si vocales essent duodecim, & quatuor essent contempti, valeret electio facta à quinque ex octo praesentibus: Secus si essent contempti quinque, quia tunc non essent ibi duae partes constituentes Capitulum,

41 quod bene nota. In numero autem duarum partium non sunt computandi, nisi qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, ut firmat Abb. hic num. 5. & Petr. à Bixio d. cap. 6. nu. 4. ad quod vide gloss. magnam in cap. Indemnitatibus, §. Sane, in ver. Non obstante, de elect. lib. 6. & in Clem. Quod circa, in ver. Quis in facto, eod. tit. & circa numerum duarum partium vide omnino distinctionem, quam ex mente Canonistarum ponit Abb. in d. cap. Cum omnes, num. 13. de Constitut.

42 Secundum substantiale est, ut scrutatores assumantur à Collegio, ut patet ex littera ibi, assu-

mantur. Nam enim debent se ultro ingerere, alioquin redderentur suspecti, ut leg. Qua omnia, ff. De Procurat. & post Vincent, hic notant Abbas Antiq. num. 7. in ver. Assumantur, Host. num. 17. in eod. ver. Jo. Andr. num. 10. & num. 28. vers. Secundum, Cardin. num. 3. in 8. quest. & alij communiter. Et quamvis Abb. num. 13. dubitet an hoc sit de substantia, & putet electionem valere si tres de Capitulo alijs videntibus, & tacentibus incipiant aliorum vota scrutari, quia cum agatur de re meritoria, & concupiscibili, tacentes habentur pro consentientibus, ut in simili notat gloss. in cap. Sicut cum, in ver. Formam, infra eod. lib. 6. tamen non videtur recedendum à communi opinione. Quid enim si illi, qui se ultro ingerunt, essent potentes, & terribiles; adeo ut electores non auderent contradicere? ad hoc leg. an. C. Si Reli. Provin. l. Si per impressionem, C. Quod met. caus. l. un. c. Si quacunq. praed. potest. Et cap. Quisquis, infra eod. Unde Concilium Summa cum ratione statuit, ut scrutatores à Collegio expressè assumantur, & ipsimet Abbas fateatur tutum esse ita servare.

43 Tertium substantiale est, ut scrutatores, qui assumuntur, sint numero tres, non plures, nec pauciores; Idque substantiale esse firmat hic Host. num. 17. & 43. Jo. Andr. num. 28. vers. Tertium, Bald. num. 31. Butr. num. 22. vers. Dicitur sexto, Card. num. 3. quest. 13. Anchar. col. 1. in fin. Imol. nu. 7. & communiter Doctores, ut testatur Abbas nu. 13. vers. Tertium substantiale, Sylvest. in ver. Elect. secundo, num. 12. Petr. à Bixio in Direct. Elect. part. 3. cap. 23. ... Et quamvis gloss. hic in ver. Sanior, Tancred. Vincent. & Innoc. num. 4. existimant hunc ternarium numerum non esse de substantia; quia qui plus facit, non videtur facere contra, & superflua non vitant; tamen prima opinio magis consonat huic litterae, quae dicit, assumantur tres, & ibi incipiunt substantialia formae, secundum Host. num. 17. in ver. Tres, & Jo. Andr. num. 9. in ver. Assumantur. Et regula Utile per inutile non vitatur, locum non habet, ubi aliquid inducitur pro forma substantiali, ut in terminis electionis tradit Romanus, conf. 66. Vidi eximie D. à n. 2. usque in fin. Unde à communi opinione non esset recedendum in consulendo, aut iudicando, ut inquit Bertran. conf. 187. num. 1.

44 Direct. Elect. part. 3. cap. 23. ... Et quamvis gloss. hic in ver. Sanior, Tancred. Vincent. & Innoc. num. 4. existimant hunc ternarium numerum non esse de substantia; quia qui plus facit, non videtur facere contra, & superflua non vitant; tamen prima opinio magis consonat huic litterae, quae dicit, assumantur tres, & ibi incipiunt substantialia formae, secundum Host. num. 17. in ver. Tres, & Jo. Andr. num. 9. in ver. Assumantur. Et regula Utile per inutile non vitatur, locum non habet, ubi aliquid inducitur pro forma substantiali, ut in terminis electionis tradit Romanus, conf. 66. Vidi eximie D. à n. 2. usque in fin. Unde à communi opinione non esset recedendum in consulendo, aut iudicando, ut inquit Bertran. conf. 187. num. 1.

45 Quartum substantiale est, ut iidem scrutatores sint de Collegio, ut est expressum in littera ibi, De Collegio: & tenet Compostell. nu. 5. in fin. vers. De Collegio, Host. num. 43. Jo. Andr. num. 11. Butr. num. 22. vers. Dicitur septimo, Cardin. num. 3. quest. 12. Anchar. col. 2. vers. Circa hoc, Imol. num. 8. & Abb. num. 13. vers. Quartum substantiale. Rota in praedict. Meten. monasterij, vers. Neque est verum, & in dicta Treveren. Abbatis, vers. Et quod etiam coram Cocino. Nec refert quod aliqui sentiant non esse de substantia, ut scrutatores sint ex corpore Collegij, sed posse etiam aliunde assumi, inter quos gloss. in ver. Sanior, Vincent. & Tancred. hic Mandagot. de elect. novor. Pralator. c. 23. in ver. Irregulari, qui amplius attestatur in Curia confirmatam fuisse electionem Abbatis Tullien. Licet in ea fuissent assumpti sex scrutatores, nempe tres de Collegio, & tres extra Collegium, ut refert Cardin. hic num. 3. qu. 12. vers. Et infra Mandagot.

Manda-

Mandagotium. Quandoquidem à prima opinione quae conformis est huic litterae, & magis communiter tenetur, non est aliquatenus recedendum; & confirmatio illa potuit concedi ex gratia, non autem ex eo, quod electio valida esset, ut perpendit Rota in decisionibus proximè citatis, ubi etiam dixit non esse credendum Hostiensis in summa hujus tituli, §. Qualiter facienda, col. 4. vers. Assumentum, & alijs nonnullis attestantibus secundam opinionem esse receptam in curia, ex traditis per Mohedanum, decis. 2. & 3. de consuet.

46 Quintum substantiale est, ut vota singulorum exquirantur secreta, ut patet ibi secreta: & tenet glossa in ver. Sanior, Host. num. 43. vers. Tertium est, Joan. Andr. num. 28. vers. Quantum, Abb. num. 13. eod. vers. & reliqui omnes. Et dic secreta, id est non in communi, secundum Goffred. sed seorsum ab alijs, qui habent jus in electione, ut per Host. num. 28. in ver. Qui secreta, & Abbatem Siculum ubi supra, puta in angulo Capituli, secundum Abb. Antiq. num. 8. in ver. Qui secreta; idque ob eam rationem, ut quisque liberius votum suum possit exprimere, exemplo testium, qui propterea secreta, & seorsim ab alijs sunt examinandi, c. Venerabili, infra de testib. ut hic per gloss. in ver. Secreta, Host. & Abb. Siculum loci citati.

47 Sextum substantiale est, ut vota eligentium exquirantur singulariter, ut in littera ibi, & sigillatim. Non ergo exquiri debent bini, vel trini, sed unus post alium, sicut servatur in testibus, qui non debent plures committeri in examinatione, aliàs depositio nulla esset, ut in d. cap. Venerabili, & in c. Cum causam, de testib. Idque inter substantialia electionis recenset glossa hic in ver. Sanior, Host. n. 43. vers. Tertium, Jo. Andr. n. 28. vers. Sextum, & Abb. n. 15.

48 Septimum substantiale est, ut exquirantur vota omnium praesentium, ut habetur in textu ibi, Vota cunctorum. Ergo si vel unus ex praesentibus omitteratur, aut non exquiratur à tribus scrutatoribus, sed ab uno, vel duobus tantum, irrita est electio, ut hic per Joan. Andr. num. 14. Cum quo Abb. num. 16. & ceteri consentiunt: & ver. Exquirantur, intellige, scilicet per se, & ore proprio, id est interrogando electores in quem consentiant, & quo zelo, ac de illius meritis, & qualitate; hoc tamen non est de substantia, sicut de substantia est ut exquirantur: & ita hic notant Innoc. n. 6. Host. n. 30. Butr. n. 25. & Abb. in 3. not. Specul. in tit. de elect. §. 1. n. 17. quos sequitur Rota in d. Treveren. Abbatis, vers. Tertio, coram Cocino: & hoc intelligas quantum ad scrutatores respectu aliorum electorum: respectu autem ipsorum quamvis diversè tradantur praecae; tamen verior, & communis practica est, ut duo ex ipsis scrutentur tertium, secundum Innoc. hic num. 6. in ver. Cunctorum, Compostell. eod. num. Host. num. 43. vers. Sed quis inquiret, Joan. Andr. num. 18. Butr. num. 26. Abb. num. 9. vers. Quarto queritur, & alios apud Rotam in Treveren. Abbatis, vers. Secundo, Et ex his signa differentiam inter formam scrutiniij inductam ex hac Decretali, & formam inductam à Concilio Tridentino in electione superiorum Regularium, quae ita debet esse secreta, ut non sit canonica, si duo, vel tres vota electorum excipiant, ut di-

xi supra, num. 22. Licet secus sit in electione Abbatibus sanctimonialium, quia ex decreto Concilij Tridentini c. 7. in fin. sess. 25. de regular. Episcopus, sive alius superior ante cancellorum missam, & nescitellam debet vota singulorum audire, vel accipere, Quinimò S. Congregatio ejusdem Concilij interpretis à Canonicis Regularibus consultata, An Moniales lecto propter morbum affixae votum suum ad electionem superiorum mittere possint: Respondit non posse, sed qui accipiendis, custodiendisque votis praefecti erunt, debent accedere, & ab eis vota accipere.

49 Octavum substantiale est, ut vota electorum in scriptis redigantur, ut in textu, ibi in scriptis redacta. Et hoc esse de forma substantiali tenet glossa hic in ver. Sanior, Host. num. 31. Joan. Andr. num. 28. vers. Octavum, Abb. num. 16. eodem vers. Et ceteri omnes; & quod dicit in scriptis redacta, intellige vel per ipsos scrutatores, vel per Tabellionem etiam extraneum, secundum glossam in ver. Redacta, Innoc. num. 6. Hostien. d. num. 31. & Joan. Andr. num. 19. Nec refragatur, quod vota secreta sint scrutanda: quia hoc debet intelligi quantum ad ipsos electores, qui non debent vota sua palam aperire; non autem quantum ad personas necessario adhibendas, ut declarat praecitata glossa, cum qua Doctores communiter transunt. Imò Tabellio in hujusmodi actu adhibendus non solum potest esse extraneus à Collegio, secundum Innoc. ubi supra, sed etiam laicus: & quamvis contradicant Host. Joan. Andr. & alij plures in c. Sicut te, infra Ne Cleric. vel Monach. tamen haec opinio non solum est verior, & communior, & ubique recepta ex consuetudine, ut hic per Abb. num. 10. Sed etiam reperitur hodie approbata à Concilio Tridentino in cap. 10. sess. 22. ubi patet Notarios etiam Imperiales, vel Regiae auctoritate creatos, & sic laicos posse hoc officium exercere etiam in negotijs, litibus, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus quamdiu ab Episcopo minus idonei reperti, vel in officijs delinquentes suspensi non fuerint; quem locum ad hoc plenius expendi in d. c. Sicut te, n. 64. & seqq. & adde quod in proposito scripti in c. Quisquis, n. 19. & seqq. supra eodem.

50 Nonum substantiale, est ut vota postquam fuerint in scriptis redacta in communi publicentur, ut patet in text. ibi, publicent in communi, id est in Capitulo. Quam publicationem similiter esse de forma substantiali firmat glossa praallegata in ver. Sanior, Host. num. 44. vers. Quantum est, Joan. Andr. num. 28. vers. Nonum, Abb. num. 16. eod. vers. & consentiunt alij. Publicatio autem fieri potest ab omnibus scrutatoribus, vel ab aliquibus ipsorum, vel à Capitulo; non enim est de forma per quem fiat, secundum Innoc. nu. 6. in ver. Publicent. Sed tu dic ut per Cardin. in 32. quest.

51 Decimum substantiale est, ut publicatio hujusmodi fiat mox postquam vota fuerint in scriptis redacta, ut patet in text. ibi, mox, id est incontinenti, nullo actu contrario intermedio, unico contextu, instar instrumenti, ut l. Heredes palam, in fin. ff. De testam. secundum gloss. hic in ver. Mox, Innoc. num. 6. in eodem vers. & Cardin. quest. 31. Et quamvis nonnulli putaverint illud Mox non esse de forma, ut Compostell. num. 11. in ver. Mox publi-

publi-

publicum 3. rariem contrarium tenet Joan. Andr. n. 28. vers. Decimum. & est tutius, & communius, secundum Cardin. ubi supra, & Abb. numer. 16. vers. Decimum.

57 Undecimum substantiale est, ut votis publicatis fiat plena collatio, ut constar ex littera ibi, collatione habita, id est numeri ad numerum, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, ut in cap. In Genes. in quodam gloffa in ver. Collatione, quod similiter esse de forma tenet prædicta gloffa in ver. Sanior. cum qua Jo. Andr. nu. 28. vers. Undecimum, Abb. nu. 16. eodem vers. & reliqui transeunt.

58 Duodecimum substantiale est, ut hujusmodi collatio fiat incontinenti postquam vota fuerint publicatione: nam mox illud positum in publicatione votorum post ferendum, debet censeretur repetitum in collatione, & electione; & quamvis aliqui discrepent, tamen hoc approbant Jo. Andr. post Philipp. & Host. in cap. Cum post petiam, nu. 9. in gloff. 2. infra eod. lib. 6. & idem Jo. Andr. hic nam 28. vers. Duodecimum, & Abb. nam. 16. eod. vers. dicens hoc esse tenendum, per l. Cum Antiquitas, C. De testam.

59 Decimum tertium substantiale est, ut post habitam collationem sequatur communis electio, ut patet in littera ibi; (Is collatione habita eligatur,) & tenet glo. in ver. Sanior, Joan. Andr. nu. 28. vers. Decimum tertium, & Abb. nu. 16. eod. vers. quod ita intelligendum est, ut electio fiat ab uno ex Collegialibus nomine Capituli, & per ver. Singularium numeri, ut cap. Sicut eum, infra eod. lib. 6. cap. Cum ab uno, de sent. & re iudic. eod. lib. secundum Jo. Andr. & Abb. loc. cit. Porro ex Constitutionibus Ordinis Prædicatorum dist. 2. de elect. Magistri Ordinis, c. 4. §. 5. in gloff. 1. in fin. Facta collatione numeri ad numerum, fit communis electio in hunc modum, videlicet: Ego N. vice mea, & omnium electorum mecum consentientium eligo Fratrem N. in Magistrum Ordinis Prædicatorum.

60 Decimum quartum substantiale est, ut ipsa communis electio fiat illico post collationem; id est nullo extraneo actu interjecto: nam illud mox censetur repetitum etiam in electione, ut dixi supra in 12. substantiali. Et in hoc consentiunt gloff. hic in ver. Sanior, Compostell. n. 11. vers. Sed in electione, Jo. Andr. d. nu. 28. vers. Decimum quartum, Abb. nu. 16. eod. vers. & communiter omnes, & probatur clarè in cap. Cum post petiam, infra eod. lib. 6. ubi casus electio, quia non fuit publicata statim post collationem.

61 Decimum quintum substantiale est, ut electio fiat de illo, in quem major, & sanior pars Capituli consentit, ut expressè habetur in text. ibi, in quem omnes vel maior, & sanior, &c. Intellectus enim Innocentij nu. 6. qui exponit particulam, & præ idem, infert vim litteræ. Ideoque tenendum ad validitatem electionis non sufficere, ut quis habuerit majorem partem suffragiorum facta collatione numeri ad numerum, nisi etiam illa fit sanior, & idem in casu conrecto, ut hic, & in cap. Ecclesiæ nostræ, il secundo, infra eod. ubi est casus, secundum Jo. Andr. & omnes ibi in Summario, & hic firmant Host. nu. 44. vers. Noniam, Jo. Andr. d. nu. 28. vers. Decimum quintum, & Abb. d. n. 16. eod. vers. & in 5. not. Et 62 cum textus dicat major, & sanior pars Capituli;

hic colligunt Doctores electionem faciendam esse per solas personas de Capitulo, nec quemquam esse admittendum etiam tanquam procuratorem alicujus absentis, etiam legitime impediti, nisi fuerit de corpore ipsius Capituli, seu Collegij, ita Mandag. de elect. novior. Prælatorum, cap. 1. Petr. Gregor. Tolos. ad Decretal. sub hoc tit. cap. 6. nu. 9. Joan. de Selua de Benef. par. 2. quest. 22. à nu. 9. & est expressum infra eod. in §. Illud autem, ibi (Uni committat de ipso Collegio vices suas.)

63 Decimum sextum substantiale est, ut electio sit verbalis, & ita intelligi debet hæc littera in ver. Eligatur, & probatur in cap. Ecclesiæ, il primo, in eodem, & in c. Sicut cum, & c. Cum ab uno, eod. tit. lib. 6. & ita hic tenent Jo. Andr. nu. 28. vers. Decimum sextum, Butr. nu. 35. vers. Decimum septimum, Imol. nu. 8. eod. vers. & Abb. d. nu. 16. vers. Decimum sextum.

64 Decimum septimum substantiale est, ut electio non fiat clandestina, sed solemniter publicetur, ut patet in fin. hujus cap. & in cap. fin. infra eod. lib. 6. & tenet gloffa ultima hinc, Host. nu. 44. vers. Duodecimum, Jo. Andr. n. 28. vers. Decimum septimum, Butr. n. 35. vers. Decimum octavum, Imol. nu. 8. eod. vers. & Abb. nu. 16. vers. Decimum septimum, & idem Abb. & Alex. de Novo in cap. 1. uterq. in primo not. infra de clandest. despons. & publicatio fieri debet in Capitulo, & tutum est ut etiam Populo publicetur, le-

65 cundum Abb. ubi supra. Quæ autem electio dicitur clandestina, late profertur hic gloffa ultima, & Doctores. Satis placet opinio Compostellani nu. 44. dicentis electionem clandestinam esse quando Canonici concordant inter se ordinando, ut nihil extra Capitulum de electione dicatur, sicut fecerunt Canonici Ecclesiæ Compostellane ob Regis timorem, cujus consensus primo non fuerat requisitus; & ob id cassata fuit eorum electio propter ver. Reprobamus positum in fine hujus textus, secundum Compostell. quæ sequitur Abb. hic in fin.

66 Decimum octavum, & ultimum substantiale est, ut prædictorum omnium ordo servetur, ita ut actus supra enumerati non fiant præpostere, nec simultaneè, sed successivè unus post alium, ut patet in eo quod legitur, & notatur in c. Camana, §. final. in eodem, & hoc esse de forma substantialis electionis, tenet gloffa hic in ver. Sanior, Host. nu. 44. vers. Decimum, Jo. Andr. nu. 28. vers. Decimum octavum, Butr. nu. 35. vers. Decimum noniam, Imol. nu. 8. eod. vers. Abb. d. nu. 16. vers. Decimum octavum, & nullus discrepat.

67 Addunt nonnulli aliud substantiale electionis, videlicet ut certa dies assignetur ad electionem celebrandam, per cap. Camana, & cap. Cum in veteri, infra eod. Sed oppositum tenet Compostell. hic nu. 3. dicens se ita vidisse Papam terminantem, Nec obstant prædicta jura, quia in illis narratur factum, non proponitur jus, secundum eum qui consentiunt Joan. Andr. nu. 28. vers. Addunt quidam, Butr. nu. 35. eodem vers. &

68 Abb. nu. 16. vers. Aliqui volunt. Et ita vidi multoties observari, etiam in Constitutionibus Ecclesiæ, vel Ordinis prædictis sit certa dies ad electionem celebrandam; & idem de loco: nam nihilominus electio non fuit reprobata ex eo, quod

quod alio die, vel loco celebrata fuerit, de quo per Archidiaconum in cap. In nomine Domini, nu. 16. in fin. nu. 17. & 18. 23. dist. nisi Constitutiones procedant ulterius irritando electionem; ad quod vide quod notant Jo. Andr. nu. 3. & Abb. nu. 11. in cap. Ad Apostolicam, infra de Regular. & quod plene scripsi in cap. Cum accessissent, nu. 37. & 40. supra de Constit.

69 Item addunt aliqui substantiale esse ut electio celebretur in Ecclesiâ vacante, ut cap. Quod fuerit, supra eod. Sed hoc similiter non tenetur, quia licet sit honestum, & iustum, ut in d. cap. Quod fuerit, vers. Cum iuxta Constitutiones Canonicas, tamen nec locus est de substantia electionis, secundum Jo. Andr. nu. 28. circa fin. vers. Et quod in Ecclesiâ. Cui etiam Abbas consentit nu. 16. circa finem, vers. Item addunt aliqui, nisi aliud sit obtentum de consuetudine, arg. c. Quæ fronte, de appellat.

70 Rursum addunt quidam substantiale esse, ut feratorem sint fide digni, cum hoc sit expressum in hac littera ibi, fide digni. Sed secundum Jo. Andr. circa fin. vers. Item quod feratorem, & Abb. nu. 16. vers. Addunt etiam, communis tenetur hoc non pertinere ad substantiam electionis, sed ad iustitiam, quia textus hoc dixit potius admonendo, quam aliquamque substantiam in duccendos; & hujusmodi idoneitas præsumitur, ut in c. final. de prescrip.

71 Similiter licet aliqui contradicant, communiter tenetur non esse de substantia, ut electio celebretur postquam cadaver traditum est sepultura, ut notant omnes in c. Bonæ, il secundo post gloffam ibi, in ver. Traditum, supra eod. Jo. Andr. d. n. 28. in fin. & Abb. d. nu. 16. itidem in fin. Sylvester in ver. Electio, primo q. 6.

72 Vidi multoties dubitari, an Præses Capituli sit de substantia electionis: nam communis præsentia habet, ut Capitula non celebrentur sine Præsidente; idque valde rationale est, ut fit ibi aliquis, qui dirigat actus Capitulares, & vitetur confusio, & discorsiarum occasio amputetur, arg. cap. In Apibus, 7. qu. 1. Sed nihilominus verius videtur hoc ad substantiam electionis non pertinere, tum quia in hac Decretali, ubi perstringuntur substantia electionis, de Præsidente nihil disponitur, ut ostensum est supra, nec alicubi reperitur in jure, ut ex defectu præsidis aliqua electio fuerit cassata, vel reprobata, nec ullus Doctor id exigit ad electionis validitatem, & in specie Petr. à Bixio in Directorio electionis par. 1. à c. 3. & per totam ponit vigintiocto requisita ex parte eligentium, nec meminit præsentis, & quamvis sit de forma, ut electio fiat à Collegio, secundum ea quæ dicta sunt supra

73 in primo substantiali, nu. 37. tamen, ut inquit Innoc. in c. Cum non ignores, nu. 1. de prebend. ad esse Collegij non exigitur, ut fit ibi Prælati, arg. l. 1. ff. Quod cuiusque univ. nom. & sequitur ibidem Jo. Andr. nu. 2. vers. Solutio. Sed & Oldrad. cons. 129. Quamvis ad investigationem, nu. 8. vers. Et si dicitur, non est, inquit, de esse Collegij habere prælatum. Et paulo post subdit, talia Collegia cessante exemptione habere Ordinarium pro capite, exempta verò pa-

74 75 piam. Actus autem Capitulares dirigi poterunt ab Antiquiore, qui etiam potest Capitulum convocare in defectum ejus, ad quem id spectat

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

de jure, vel consuetudine, ut notat Innoc. Joan. Andr. Abb. Felin. & alij in c. 1. infra de maior. & obedien. Baachar. in repet. c. Canonium statuta, in 10. qu. principali supra de Constit. quos sequitur Petr. à Bixio in 3. part. Director. c. 4. nu. 1. Et ita semper tenui, nisi statuta Ecclesiæ, vel ordinis à Sede Apostolica confirmatis aliud expressè caveatur.

76 De forma electionis per compromissum egilatifimè in c. Licet de vitanda, supra eod. ibi plenè videas.

DE ELECTIONE.

Cap. Quia propter, §. Illud autem.

1 Electores non possunt suffragium ferre per procuratorem, nisi sint canonice impediti.

2 Electio procuratoris ad eligendum non potest fieri forte.

3 Electores absentes non possunt votum suum dare scripto obsignatum.

4 Moniales infirma qua ratione debeant in electione suffragium ferre.

5 Procurator ad eligendum constans debet à vocalibus absentibus cum generali mandato.

6 Regulares in electionibus votum non habent nisi saltem sint Subdiaconi.

7 Privilegia, & indulgentia contra decreta Trident. Concilij revocantur in Bulla Pij IV.

8 Electiones Præpositi Generalis sancti Hieronymi de Fesulis nulliter celebratae convalescunt.

9 Numerus estrenatus vocalium reducitur, multitudine in plurius reprobatur, ibid.

§ ILLUD AUTEM. Interdicit procuratorem in electionis negotio constitui, nisi concurrant hic contenta, usque ad §. Electiones.

In Religione Fratrum sancti Hieronymi de Fesulis extat Constitutio usu recepta circa electionem Præpositi Generalis, qua caveatur, ut singuli, qui septem annos in Religione perstituerint, & sacris ordinibus initiati fuerint possint mittere, ac dare votum in electione Præpositi Generalis, & in specie præscribitur forma, ut ijdem vocales si absentes fuerint, scribant in scheda nomen cum cognomine ejus, quem volunt in Præpositum generalem eligere, & consignent eam exteriori folio inelatum, & obsignatam procuratori monasterij ad generale Capitulum accedenti; cum inscriptione Votum Fratris N. Vota verò sic obsignata à procuratore deferuntur ad Capitulum generale, ibique sub lato exteriori folio, abique eo quod legatur interius, in urnam conjiciuntur ad electionem peragendam, Procurator autem Capituli, qui portat schedulas vocalium absentium, eligitur forte, ut habetur in alia ejusdem ordinis Constitutione.

Consultata est sacra Congregatio Concilij, an hic modus eligendi Præpositum Generalem censeretur debeat Canonice, nec ne.

Et quidem videtur hic modus repugnare non solum iuri communi, sed etiam decreto Trident. Concilij cap. 6. sess. 25. de regular. iuri communi, quia vocales non accedunt personaliter ad suffragium ferendum, sed mittunt suum votum in schedula obsignata; & tamen de iure non potest quis eligere per procuratorem, nisi cum iusto impedimento detineatur, quominus personaliter accedat, ut aperte statuitur in hoc §. ibi: (penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit abiens in eo loco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit.) ad idem tex. in cap. si quis iusto, ubi omnes notant infra eod. lib. 6. Et eo magis, quia hoc casu procurator qui mittitur, eligitur, quod tamen similiter de iure prohibetur, ut in cap. fin. de sor. riteg.

Deinde est contra decretum Concilij d. cap. 6. quod jubet electionem fieri per secreta suffragia; quia quamvis procurator deferat schedulam inclusam in folio obsignato, potest tamen illam resignare, & in alio folio includere. Ob quam rationem sacra Congregatio olim consulta à Canonice Lateranensibus an abentes personæ, quod præsentibus facerent scripto suum votum dare possint in electionem sociorum Capitularium. Respondit non posse. Et similiter consulta an moniales lecto propter morbum affixæ votum suum ad electionem Superiorum mittere possint, itidem respondit non posse, sed qui accipiendis, custodiendisque votis præfecti erunt, debent accedere ad ægrotantes, & ab eis vota accipere. In casu autem legitimi impedimenti non mittitur votum in scriptis per procuratorem, sed procurator constituitur ad eligendum cum generali mandato, ut similiter Congregatio alias censuit.

Quibus accedunt duo inconvenientia. Alterum quod procurator, qui portat schedulam obsignatam potest illam occultare, & loco illius aliam sibi beneviam in urnam ponere, ut sæpius factum dicitur. Alterum quod ambientes dignitates, vel alij, quorum interest, ut certi sint de voto alicujus, multoties, ut testatur procurator Ordinis, illud emerunt pecunia: viderunt enim illud inscribi, obsignari, & tradi procuratori Capituli, & pro hac scriptione, obsignatione, & traditione coram ipsis facienda pecuniam damnablem solvere non sunt veriti.

Rursus in eadem Regione extat alia Constitutio, qua cavetur, ut vacantibus prioribus localibus, singuli professi tam Clerici, quam Conversi cujusvisque conventus dent votum in eorum electione. Quæ etiam videtur adversari decreto Veronens. Concilij relato in Clem. V. de stat. & qualib. atque innovato à Concilio Tridentino cap. 4. sess. 22. quo statutum est, ut quicumque in Cathedrali, vel Collegiata seculari, vel Regulari Ecclesia divinis mancipatus officijs in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, vocem in ejusmodi Ecclesijs in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab alijs liberè fuerit concessum. Et in fin. d. Clem. Additur clausula, Non obstantibus quibuslibet consuetudinibus, vel statutis, quæ videtur referri ad omnia præcedentia, cap. Secundo requiritur, de appellat. Anchar. conf. 2. num. 9. vers. Postquam

ista clausula, & Felin. in cap. Causam qua, de rescriptis.

Et quamvis, cum hæc constitutio fuerit confirmata à Sede Apostolica, non videatur sublatam ex dicta Clericent. & consequenter neque à Concilio dictam Clementinam innovante: nam gloss. in illis verbis, non obstantibus consuetudinibus, vel statutis. (Nota, inquit, quod non sustulit privilegia, tamen videtur sublata per Constitutionem Pij IV. quæ incipit In Principis Apostolorum, per quam revocantur privilegia, & indulta omnia in his, quæ decretis Concilij contrariantur.) Neque enim dubitari potest, quin dicta Constitutio adversetur Concilio, cum de directo statuatur contrarium ejus, quod Concilium statuit, & alioquin Constitutio Pij IV. fuisse superflua, ut aliàs adverit Sac. Congregatio in simili Constitutione Eremitarum Sancti Pauli.

Itaque videtur respondendum ejusmodi Constitutiones esse nullas, cum non appareant confirmatæ post Concilium; modumque eligendi Generalem non esse Canonicum; & electiones hæcenus celebratas esse irritas. Verum agenda esse cum Sanctissimo D. N. ut illas dignetur ex gratia convalidare cum omnibus inde sequentibus, ita ut ex defectu formæ superius propositæ deinceps à nemine impugnari valeant: ac præterea, injungendum Generali, ut una cum Procuratore Ordinis, & quatuor alijs patribus petitionibus alium modum eligendi consuleret, cumque ad Sac. Congregationem transmittat pro confirmatione.

Et ita Sac. Congregatio Concilij declaravit modum eligendi generalem, quo hæcenus usi fuerunt Fratres Sancti Hieronymi de Fefulis, non esse canonicum, & electiones celebratas esse nullas, atque irritas. Verum tamen Sanctissimus benignè hujusmodi electiones convalidavit cum omnibus inde sequentibus.

Cui quidem resolutioni Religio acquievit, ac deinde Generalis de consilio, & assensu multorum Fratrum ex gravioribus religionis aliam formulam electionis confecit, quam nuper misit ad Sacram Congregationem pro approbatione.

Hæc autem formula, quod spectat ad secretum, & substantiam electionis videtur posse tolerari, quamvis non habeat omnia requisita Concilij Generalis: illa enim plurima sunt, ut ostensum est in principio hujus cap. à num. 36. Et per formam scrutiniij grave est procedere, ut ait gloss. in cap. Cum expediat in verb. Inquisit, infra eod. lib. 6. Præterquam quod hoc cap. non procedit nisi in electionibus Prælatorum, per quorum obitum Ecclesie viduantur, ut colligit gloss. in verb. Ecclesie viduante, quam communiter DD. sequuntur, ut latius dictum est supra in princip. numer. 6. Et religiones omnes habent peculiare Constitutiones, quibus ad rigorem prædictæ formæ non astringuntur, nec Tridentinum Concilium aliud exegit in electionibus regularium, quam ut celebrentur per vota secreta.

Habet tamen exhibitæ formula aliquid difficultatis propter numerum vocalium. Nam cum Religio hæc sit satis parva, & extra Italiam non extendatur, tamen secundum formulam confectam accedent ad Capitulum generale plerumque centum persona. Hoc autem valde absonum est tum ob periculum confusionis, & discordiarum, tum ob religionis dispendium, tum quia religio

gloss.

giosis datur anse le nimium occupandi in aucupandis plurimorum votis. Unde expedit hunc numerum aliqua ratione moderari, instar testium, quorum numerus comprimitur ne effrenata potestate ad vexandos homines superflua multitudo protrahatur, l. 1. §. fin. ff. De testib. cum enim in electionibus numerus præferatur auctoritati, cap. Dudum, supra eod. ubi gloss. in verb. Numerus, & cap. Ecclesie vestra, infra eod. valde expedit ut vocalium numerus restringatur, & ad aliquot digniores restringatur. Neque enim nimium deferendum est multitudini, cap. si quis, 18. qu. 2. Imò, ut legitur in auth. ut determinatus sit numerus clericorum in primo. collat. 1. Quia penè nihil immensum bonum est, competens est, neque ordinationes fieri tantas, ut illorum expensis Ecclesia incidat in causam mutuum maximorum, & paulatim ad novissimam inopiam deponatur, facit text. in leg. 1. §. Novissime, ff. De orig. Juris, & in l. Comperimus, C. de prox. sac. scrip. lib. 12. & alia que in hanc rem congerit glossa secunda, in cap. unico in princ. de Relig. dum lib. 6. & Paris. de Puteo de exercit. Advoc. nu. 1. & seq. Itaque potest permitti ut haberent votum in cap. Generali inscriptum tantum, nempe Præpositus Generalis, Visitatores, Procurator Ordinis. Item Priores omnes, sed esset exprimens dum, dummodo non sint titulares (plurim enim id generis extant in dicta religione) & dummodo Priores ordinariè in suo quisque monasterio resideant; & in eo monasterio inhabitent quatuor saltem Sacerdotes præter ipsum Priorem: Ad hoc cap. ult. de Capelli. Monach. hæc restrictiva erit valde utilis, & dabit Religioni occasionem supprimendi hos parvos conventus, qui retinentur solum ad finem multiplicandi vota. Item tres primi Diffinitores per triennium existentes: non enim admitti debent omnes Diffinitores juxta formulam à Generali confectam, quia hi sunt numero viginti unum creati à Capitulo, unde satis sunt tres primi, alij facti sunt ut sint exempti ab officio. Item Procuratores, seu Diffcreti singulorum monasteriorum, in quo similiter adhiberi potest restrictiva, dummodo in his monasterijs præter priorem ordinariè degant quatuor saltem Sacerdotes. Item Cancellarius, quem sibi Generalis elegerit, quod potest tolerari juxta Constitutiones antiquas. Supradicti omnes constituunt numerum vocalium circa sexaginta.

Superest deliberandum an sit indulgendum Religioni petenti ut habeant votum magistri Lectores, & prædicatores, quemadmodum hæcenus habuerunt in vim Constitutionum.

In fine ejusdem formulæ, ubi dicitur, ut facta supplicatione omnium votorum, qui illorum excellenti numero sitis præpositus Generalis: videtur addendum: dummodo ultra dimidiam partem suffragiorum tulerit d. c. Ecclesie vestra, infra eod. cum concordant.

Die 9. Maij 1626. Sac. Congregatio Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum approbavit formulam electionis ad se transmissam, eamque mandavit de cætero inviolabiliter observari à Generalibus, & vocalibus Religionis sancti Hieronymi de Fefulis, ita tamen ut post verbum numero, addatur clausula, (dummodo ultra dimidiam partem suffragiorum tulerit, & de

Prosp. Fagn. in 2. part. Primi Decreta.

cætero vocem in Capitulis Generalibus non habeant nisi infra scripti, videlicet Præpositus Generalis, Vicarius Generalis pro hac vice tantum, Visitatores, Procurator Generalis, ac præpositi Generales post dimissum officium. Item priores omnes, non tamen Titulares omnium, & singulorum conventuum, dummodo ordinariè in suo quisque monasterio actu resideat. Item tres primi Diffinitores per biennium existentes, Procuratores, seu Diffcreti singulorum conventuum, in quibus præter Priorem degant quatuor saltem professi Sacerdotes, aut saltem in sacris constituti, nec non Cancellarius, quem sibi præpositus Generalis elegerit pro Capitulo Generali, cum altero Cancellario à Capitulo Generali eligendo, & Doctores ex antiquioribus in magisterio jam in aliqua publica Universitate promoti, & in futurum prævijs disputationibus publicis habendis in Capitulo Generali, & de licentia tantum ipsiusmet Capituli ad Doctoratum promovendi, actu legentes, aut prædicantes, dum tamen numerum quindecim non excedant. Quæ omnia cum Sanctissimo D. N. relata fuissent, Sanctitas sua illa approbavit, atque ab ipsis, ad quos pertinet, inviolabiliter observari mandavit, quibuscunque in contrarium non obstantibus, Romæ 13. Junij 1626.

DE ELECTIONE.

Cap. Quisquis.

S V M M A R I U M.

- 1 **E**ligentes per secularis potestatis abusum ab officijs, & beneficijs triennio suspenduntur, & tunc eligendi sunt potestate privati. C. n. 11.
- 2 **E**lectio quarumcumque dignitatum à Clericis celebrata per abusum laice potestatis est ipso iure nulla. C. n. seq.
- 3 **V**erba, careat commodo, inducant nullitatem ipsa iure.
- 4 **E**lectioni de se facta per secularis potestatis abusum consentiens efficitur intelligibili ad dignitates, & beneficia curata, non autem ad Canonicatus. Et quid in electo in Papam. num. 6.
- 5 **V**erbum futuri temporis quamvis immutat canonem non esse laxe sententia, hoc tamen fallit quando ex sequentibus apparet de contraria mente.
- 7 **D**ispensare an possit Episcopus ad dignitates cum electo per laice potestatis abusum.
- 8 **D**ispensare casuè intelligitur Papa cum intelligibili, si cum scienter provideat.
- 9 **S**ecus in alijs Superioribus circa Papam.
- 10 **P**enitus adverbium adnatum verbo futuri temporis an importet canonem laxæ sententia.
- 12 **E**lectio an, & quando dicatur celebrata per secularis potestatis abusum, & num. seqq. usque in finem.
- 13 **Q**uid si electores requirant Principem laicum super personis eligendi, ut consensum præstet. Et quid si Princeps laicus interfit electioni ex privilegio, vel consuetudine. n. 16. Et quid si laicus interfit ut Tabellio. n. 19. Et quid si interfit ut privatus ad eligendum. n. 22.

- Et quid si laicus Princeps, vel Potestas incutiat merum electoribus ut certam personam eligant. num. 23.
- Et quid si electioni interest autoritative ut coeligit, vel alius iurisdictionem exercent. n. 28.
- Et quid si assistat electoribus extra aulam capitularem ad protegendam. n. 29.
- Et quid si in ipsa aula capitulari. n. 30.
- Electio non potest pendere ex consensu alterius, sive ille sit clericus, sive laicus.
- Electio tamen assensus potest requiri super electione iam facta.
- Laici possunt interesse electionibus Clericorum ex privilegio, non autem ex consuetudine etiam immemorabili.
- Electio per abusum potestatis secularis est contra libertatem Ecclesiasticam.
- Conferendo contra Ecclesiasticam libertatem non valet.
- Notarius in causa electionis potest esse laicus.
- Notarius quoad officium suum sicut est servus publicus laicorum, ita & clericorum.
- Notarius in causa heresis, & in visitatione Capituli Cathedralis debet esse clericus.
- Electio facta per impressionem laicorum non valet propter abusum secularis potestatis.
- Et quando dicitur facta per impressionem, & quomodo illam inficiant. Et quid differat merus ab impressione. n. 25.
- Proterus qui dicantur.
- Eligentes per metum, vel impressionem non puniuntur.
- Coactus a predominanti si quis vult, magis non vult, quam vult.
- Laicus non potest interesse electioni autoritative ad aliquam aliam iurisdictionem exercendam.
- Potest tamen extra aulam capituli assistere electoribus ad protegendam etiam armata manu. & num. 31.
- Laica potestas non potest in ipsa aula capitulari assistere electoribus, ne veniant ad arma, vel aliud scandalum oriatur. & num. seqq. usque in finem.
- In electoribus liberum debet esse arbitrium non solum ab oppressione manifesta, sed etiam ab occultis formidabilibus.
- Laicorum preces, & acclamationes sunt in electionibus prohibita. & n. 39.
- Laici excludendi sunt a Collegiis Ecclesiarum, ubi electiones celebrantur. & n. 37.
- Laicus Princeps, vel Potestas ut interest electionibus, non est usus, sed abusus.
- Electio, que fit contra libertatem Ecclesie, nulla est.
- Electio in qua ultra solitos scrutatores electi fuerunt alii tres laici, non valet.
- Capitulum fratrum Eremitarum S. Augustini provincie Berthica cui Regius minister interfuit, declaratur nullum ab laice potestate abusum.
- Præfens dicitur multis modis pro subiecta materia.

QUIS QUIS, Eligentes per secularis potestatis abusum ab officijs, & beneficijs triennio suspenduntur, & tunc sunt eligendi potestate privatæ electus sit. Electioni consentiat, sit ineligibilis, nec valet electio. Hoc dicit, Secundum Joan. Andr.

Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. Sed summam iuxta ordinem literarum leendum Bald. & Abbatem hoc intendit. Consentens electioni factæ per secularis potestatis abusum, ineligibilis fit, nec absque dispensatione potest eligi ad aliquam dignitatem; præsumentes eligere per triennium suspendantur ab officijs, & beneficijs; ac ea vice sunt eligendi potestate privati. Dividitur in duas partes. In prima punit electum consentientem. In secunda punit eligentes, & electionem vitiat; ibi, *Quæ verò*.

- Nota primò ibi, electionis commoda careat, electionem à Clericis celebratam per abusum laicæ potestatis esse ipso jure nullam: nam per hæc verba, careat commoda, inducitur nullitas ipso jure, ut hic per Butr. in secundo notab. & Felin. in c. Rodolphus, num. 25. sup. De re scriptis. & est expressum infra in illis verbis, quam ipso jure irritam esse censemus. Ad idem c. Quoniam, 16. qu. 7. & est simile in c. Cum in concilio. Supra eod. & ita hic firmant glos. in ver. Irritam Innoc. num. 1. Abb. Antiq. eod. num. in ver. commoda careat. Host. num. 1. in ver. Irritam. Joan. Andr. num. 4. in eod. ver. Bellam. num. 2. & in 10. qu. Anchar. & Imol. in primo notab.
- Et procedit hæc conclusio in electionibus quarumcumque Dignitatum secundum Innoc. hic in ver. Qui verò electionem. Et quamvis Hostien. in princip. videatur eam restringere ad electiones Episcopalis dignitatis; tamen prima opinio, cum textus loquatur indistinctè, magis placet Jo. Andr. num. 2. in ver. Electioni, & communiter tenetur, ut restat Abb. sub num. 2. in prima quæst. De quo die plenius ut per eundem Joan. Andr. in cap. Quod fecit, in princ. inf. eod. Quando autem electio dicitur fieri per secularis potestatis abusum, plenè dicam infra n. 2. usque in finem.
- Secundò nota ibi, ineligibilis fit; consentientem electioni de se factæ per abusum potestatis secularis esse ineligibilem ipso jure ad omnes Dignitates, ita ut sine dispensatione promoveri non possit nisi illud verbum sit, licet videatur futuri temporis, tamen est futuri immediati, quia subauditur adverbium, tunc, quod extremitatem temporis significat, secundum Bald. num. 4. vers. Item quod verbum; Vel certe secundum Imol. in secundo notab. quamvis verbum futuri temporis regulariter innuat canonem esse sententiae ferende, secundum ea, quæ notantur in cap. Quia quæst. supra eod. & in cap. Si diligenti, infra, de foro compet. tamen hoc fallit quando ex sequentibus apparet esse ex mente Conditoris, ut sit canon late sententiae, prout apparet hoc casu ex verbis, quæ sequuntur ibi nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi Dignitatem. Et ita hic firmant glos. in ver. Fiat, Innoc. num. 1. Compostell. in princ. Collectar. num. 1. Butr. in primo notab. Imol. & Abb. ambo in secundo notab. & cum textus generaliter dicat, ad aliquam dignitatem, intelligi debet non tantum de Episcopatu, ut c. Si quis deinceps, 16. quæst. 7. sed etiam de alijs Dignitatibus inferioribus; secundum Host. hic num. 1. in ver. Ad aliquam Jo. Andr. num. 4. & Bellam. num. 3. in prima opposicione, & in undecima quæst. ac etiam de Curata, quia dignitati comparatur, cap. Dudum, infra eod. secundum Petr.

Petr. de Sampson. Abb. Antiq. hic in fin. & Joan. Andr. num. 6. licet locus sit de Canoniceatibus, secundum eos, quia poene sunt restringendæ, cap. Poene, de penit. dist. 1. Quinimò Bald. hic num. 6. tenet hoc procedere etiam in electio in Papam, qui si consentiret electioni factæ per metum, non possit per Cardinales iteratò eligi, quia ineligibilis est hoc casu specifico, secundum eum, qui latissime hoc idem prosequitur in suo consilio Schismatis, quod habetur post titulum, C. De elect. D. Hadr. rollen. Sed concessum concludit Bellam. in 14. q. & bene, quia contra electum à diabus ex tribus paribus Cardinalium nulla exceptio potest opponi, ut c. Licet, supr. eod. & ibi dixi à num. 11.

Sed hic suboritur dubium, an Episcopus possit super hac inhabilitate dispensare. Glossa hic in ver. Fiat, vers. Sed nunquid, tenet Episcopum dispensare posse; Tum quia conditor canonis dispensationem sibi non reservavit, cap. Naper, infra de sent. excomm. Tum quia hoc crimen est minus adulterio, in quo Episcopo permittitur dispensatio, c. Assi clerici, & De adulterio, infra, de iudic. Idem notat Joan. in c. Si quis deinceps, in tercia glos. 16. quæst. 7. & consentunt hic Vincentius, Goffredus, & Innoc. nu. 1. Compostell. in princ. Host. num. 1. in ver. Absque dispensatione, & Bald. num. 5.

Sed contrariam opinionem, idest Episcopum dispensare non posse, sequutus est hic Philipp. & Bartholom. Brixien. in d. cap. Si quis deinceps, quos hic refert Jo. Andr. num. 17. & Anchar. in secunda questione.

Primario Philippetti, quia Episcopus non dispensat cum illegitimè natis, eo quod alieno vitio laborent: ergo longè minus cum istis, qui laborant proprio. Secunda ratio, quia Episcopi non dispensant nisi ubi eis permittitur, cap. Dilectus, infra, de tempor. ordinat. Tertiam rationem adducit hic Host. quia vult esse sibi reservat, quod minus est, ac cap. Grave, ad fin. infra, de proben. Ergo & hoc quod majus est, cap. Cùm illorum, infra de sentent. excomm. licet respondeat facta se habere tamquam excedentia, & excessiva, remittens ad notata in cap. Nihil, infra eodem.

Tu dicas Episcopo non competere hoc casu facultatem dispensandi, quia poena inhabilitatis est hic imposita à Generali Concilio, contra quod non dispensat Episcopus, ut notatur in c. Cum dilectus, supra eod. & tenet Butr. hic, num. 17. in fin. & probavi latissime in c. Nihil, infra, de sil. Presbyter. Non obstat quod dispensatio intelligatur Episcopo expressè permissa si capon etiam Conciliaris dicat simpliciter in aliquo casu posse dispensari, ut tenet Abb. in d. c. Assi clerici, §. De adulterio, nu. 5. de iudic. & scriptis plenius in d. c. Dilectus, num. 17. infra de tempor. ordin. Nam respondetur hanc theoreticam non applicari textui nostro, quia Concilium hic non dicit posse dispensari, sed procedit prohibendo, ne sine dispensatione promoveri valeat. Unde verba illa, sine dispensatione, intelligi debent, scilicet Papæ, non autem Episcopi, & adde quod notat Butr. in d. §. De adulterio, nu. 17. vers. Si autem appareat specificè permisa. Sufficit tamen ut Papa iustificenter provideat de illa dignitate, in quam se intravit electus per abusum

laicæ potestatis: nam ex hoc intelligitur cum eo tacite dispensare, ut hic per Abb. nu. 2. vers. Puto tamen, licet locus sit in alio Superiore circa Papam in illis casibus, in quibus habet dispensandi facultatem, quia talis non censetur dispensare, nisi saltem præmiserit cognitionem super causa dispensationis, secundum eum, qui remittit ad notata per Jo. Andr. & alios in c. Fratrum, infra, de Schismat.

Tertiò nota ibi, penitus suspenduntur, hoc adverbium penitus, adjunctum verbo futuri temporis non importare canonem late sententiae, sed ferendæ nam verbum, suspenduntur, exponitur hic scilicet per sententiam, secundum glossam, & innoc. in fin. in ver. Suspendantur. Abb. Antiq. num. 1. in eod. ver. Hostien. in fin. sed idem Host. num. 1. exponitur, penitus suspendantur, idest ipso jure autoritate hujus Canonis suspensi pronunciantur. Subdit tamen nu. 2. primum intellectum esse benigniorem, & cum hoc transeunt Jo. Andr. num. 10. in glos. per sententiam, & Bellam. in 13. qu. Tu verò an, & quando dictio penitus, seu omnino, importet ipso jure, vide Felin. plura cumulantem, & nihil concludentem in c. Rodolphus, nu. 34. vers. Omnino supra de Re scriptis.

Ultimò nota ibi, privati. Eligentes per abusum laicæ potestatis pro illa vice esse privatos ipso jure potestate per eligendi, prout hic notant glos. ultima Innoc. in fin. Abb. Antiq. num. 1. in ver. privati, Host. in fin. Jo. Andr. num. 7. Bellam. in 12. qu. Simile in c. Cum in cunctis, supra eod. & vide quod legitur, & notatur in c. Quamquam infra, eod. lib. 6.

In glossa prima QUÆRO. Quando electio dicatur celebrata per secularis potestatis abusum, adeò ut propterea sit nulla, & tam electus, quam eligentes incidant in penas hic statutas.

Pro clariori quæstionis solutione octo casus videntur distinguendi: Primus casus est quando electores requirunt Principem laicum super personis eligendis, ut consensum præstet, & planum est hoc esse contra libertatem Ecclesiasticam, ut est tex. in c. Cum terra, supra eod. Unde talis electio dici etiam potest facta per abusum potestatis secularis, ut hic notat Innocent. ad fin. Compostell. in princ. vers. Velf Clerici, Abb. Antiq. num. 1. vers. Et dic abusum. Hostien. nu. 3. vers. Velf Principes. Jo. Andr. num. 9. vers. Idem secundum eum. Collectar. in princ. Berth. n. 9. vers. Idem dicit, & communiter.

Vetum Cardin. hic, & in d. cap. Cum terra, utrobique in prima oppositione accuratè observat hoc casu electionem non improbari propter abusum laicæ potestatis, sed quia non potest pendere ex consensu alterius, sive ille sit laicus, sive clericus, & ita contigit in terminis d. cap. Cum terra, ubi Capitulares requirebant consensum Patriarchæ, vel Principis Quare hoc exemplum non congruit huic decretali, quæ loquitur tantum de laicæ potestatis abusu. Sed certè obiectum Cardin. potest procedere quando electio fieret ad solam nominationem Patriarchæ, vel alterius in potestate Ecclesiastica constituti. Tunc enim manifestè esset electionem improbari non posse propter abusum laicalem, sed solum quia pendere non potest ex consensu alterius, ut in

d. cap. *Cum terra*. At secus est si electio fiat ad nominationem Principis laici, quia tunc impugari potest etiam ex capite secularis abusus, iuxta hoc capitulum. Quidquid tamen sit, non improbat ut electioni jam facta Regis requiratur assensus, ut dicitur in d. c. *Cum terra*, in fin. & in d. cap. *Quod sicut*, in princ. vers. *Quia non simplex nominatio supra eod.* & hic notat idem Cardin. in prima opposicione.

15 Secundus casus est, quando Principes laici inter sunt electionibus Clericorum in vim privilegii, vel consuetudinis, & hoc casu electio non dicitur fieri per abulum potestatis secularis, ut cap. *Hadrrianus*, 63. dist. & cap. *Nobis*, infra, de iur. patr. secundum Innoc. hic in princ. qui exponens verbum, *abusum*, dicit secus esse si Principes laici hoc jus sibi vendicarent ex consuetudine, vel privilegio, eique consentiant Compotstell. ad fin. vers. *Quid intellige verum*. Host. in princ. in ver. *Abusum*, Jo. Andr. nu. 2. in eod. ver. *Bellam*, num. 3. in secunda opposicione, & nu. 4. in prima questione. & Butr. num. 5.

Verum hac opinio potest procedere in terminis privilegii; & quoad hoc cum praedictis consentit etiam Abb. Antiq. in princ. & Panormit. num. 3. vers. *Placet mihi*. Non enim potest dici abusus, ex quo laici eligunt ex privilegio, dicit cap. *Hadrrianus*. Sed respectu consuetudinis eam reprobat idem Panorm. ubi supra, & merito, quia laicus ex consuetudine etiam tanti temporis, cuius initium non est memoria, non potest requirere jus eligendi, etiam ut coeligat cum Canonicis, ut in cap. *Massana*, infra, eod. & per Joan. Andr. in cap. 2. de prob. lib. 6. Unde proprie talis usus potest dici abusus, & huiusmodi consuetudo est potius corruptela, ut in dicit cap. *Massana*, in fin.

17 Adde tu quod electio per abulum laice potestatis est contra canonicam libertatem, ut hic in litera, scilicet Ecclesiasticam, ut in glos. in ver.

18 *Libertatem*. Consuetudo autem contra ecclesiasticam libertatem non valet, ut est textus clarus in cap. *Cum terra*, supra eod. ibi, quia igitur hoc redundat in gravamen, & perniciem ecclesiasticam libertatis, praescripiam consuetudinis praeviam sancimus penitus abolendam, & ibi notat glos. in ver. *Consuetudinis*, glos. ult. in dicit cap. *Massana*, & ibi dixi num. 13. post Bald. ante num. 1. vers. *Item nota*, & Abb. num. 6. & hoc tenes sine trepidatione ex rationibus, quas ibi posui.

19 Tertius casus est, quando laicus interest electioni tanquam tabellio, ut scribat electionis processum, & sunt opiniones, petr. de Sampson, Abb. Antiq. Egid. & Host. in cap. *Quia propter*, supra eod. opinati sunt notarium electionis debere esse Clericum. Et generaliter laicum super spiritualibus non posse instrumenta conficere, multis argumentis tuetur Host. in cap. *Sicut te*, nu. 6. vers. *Namquid ergo tabellio infra. ne Cleric. vel Monach.* Sed contrarium tenuit Compotstell. in d. cap. *Quia propter*, num. 11. in ver. *Reducta*, Specul. in tit. de instrum. edit. §. *Refat*, vers. *Quid ergo tabellio*; Abb. in d. cap. *Sicut te*, num. 17. vers. *An autem laicus*, & Bald. in cap. *Decernimus*, num. 15. infra, de iudic. dicens hanc esse veritatem, quod dicit Hostien. Tum quia laicus in causa electionis potest esse testis: ergo & tabellio. Tum quia tabellio quoad officium

suum est servus publicus; unde ficit et servus laicorum, ita clericorum. Et hanc opinionem approbat consuetudo, ut attestatur Compotstell. ubi supra, Joan. Andr. in cap. 1. de Procur. lib. 6. & post eum Abb. in d. cap. *Quia propter*, num. 10. Qui similiter eam putat verior, quia notarius scribens nullam auctoritatem exercet, nec aliquid spirituale ministrat, sed solum praebet nudum ministerium, seu officium exemplo Procuratoris in re spirituali, qui a procuratore non repellitur ex eo quod sit laicus, ut in d. cap. 1. Praeterea debet esse Clericus, seu religiofus, ut in cap. *Officium*, §. *Ad conscribendas*, de Heret. lib. 6. secundum Abb. ubi supra. Adde tu alium specialem casum, videlicet in visitatione Capituli Ecclesiae Cathedralis, ut in extravag. Bonifacii VIII. *Debetis de off. ordin.* Ergo regulariter non requiritur ut tabellio sit persona Ecclesiastica, arg. l. *Ius singulariter*, & l. *Quod veri contra*, ff. *De legib.* Demum cessat omnis difficultas ex decreto Concilii Trid. cap. 10. sess. 22. ut dixi in c. *Sicut te*, circa fin. vers. *Demum quoad hoc*, infra, *Ne Cler. vel Monach.* An autem, & quando Clericus possit exercere tabellionis officium, scripsi latissime, in dicit cap. *Sicut te*, infra questione.

22 Quartus casus est, quando laici tanquam privati interveniant simul cum Canonicis ad coeligendum, & electio est irrita ipso iure, & utile per inutile viciatur, nec valet contraria consuetudo, text. est in d. cap. *Massana*, infra, eod. forte tamen hoc casu non dicitur celebrata per abulum secularis potestatis, quia ad hoc requiritur ut laicus, qui interest electioni sit potens, puta Princeps, vel Potestas, ut dicam in casu proxime sequenti. Et ita videtur intelligendus Cardin. hic in principio, dum sic summari hanc decretalem, videlicet consentiens electioni de se facta per abulum potestatis secularis, id est cum laici simul cum Clericis eligunt, efficitur intelligibilis ad dignitates: ideoque Petr. à Bixio in *Directorio electionis in prima parte*, ubi recenset viginti octo requisita ex parte eligentium, octavam dicit esse, ut non eligant per abulum potestatis secularis: Decimus vero, ut non admittant laicos ad coeligendum.

23 Quintus casus est quando laicus princeps, vel Potestas interest electioni non coeligendo, sed incutiendo metum electoribus, ut certam personam eligant. Et hoc casu talis electio proculdubio est per abulum potestatis laicalis, ut innuit hac littera ibi, *contra canonicam libertatem*. Unde Bernardus formans casum, (Multi, inquit, eligebantur per impressionem, sive per abulum potestatis secularis; & Innocent. ad fin. dicit electionem censeri celebratam per huiusmodi abulum, non solum quando Clerici faciunt laicos interesse electionibus, vel eam faciunt ad voluntatem Principis laici, sed etiam quando minis Potentem aliquem elegerunt, c. *Bona memoria*, il primo, respons. primo, supra eod. & eum sequuntur totidem verbis Compotstell. hic in fin. Abb. Antiq. num. 1. vers. *Idem est secundum eundem*, Host. num. 3. vers. *Vel si minus*, Joan. Andr. n. 9. vers. *Idem in his*, Bellam. num. 4. in prima questione. Butr. n. 9. in fin. & alij communiter. Dicuntur autem potentes, qui terribiles sunt, & minacem fervorem possunt ostendere, quales sunt

in publica potestate constituti, ut l. *un. c. Si Res. provins. l. Si per impressionem*, c. *Quod met. can.* & l. *un. c. Si quacumque* praed. potest. & princ. Cyn. in l. 1. eodem tit. & Bellam. hic in secunda questione.

25 Quando autem electio celebrata per impressionem, & quae minae illam inficiant, & quae differentia sit inter metum, & impressionem, late prosecutur igem Bellam. in 3. 4. & 5. quest. Ad eum recurrere.

26 Ceterum advertere, quia hic quintus casus non congruit litterae huius decretalis, quae loquitur proprie quando Clerici electores sponte admittunt laicos: propterea enim plectuntur poenis hic statutis? At quando invitati, & per vim, aut metum eos admittunt, nullatenus puniuntur, quia à praedominio si quis coactus vult, magis non vult, quam vult, & metus excusat ab illis extraordinariis delictis, c. *Cum Vintonien.* supra, eod. & declarat hic gl. Bald. n. 1. & 3. Henr. Boich. in princ. Card. in 1. oppos. & Jo. de Anan. n. 1.

28 Sextus casus est quando laicus in publica potestate constitutus interest electioni autoritative ut coeligat, vel aliis jurisdictionem exerceat: & similiter planum est huiusmodi electionem esse per abulum laice potestatis, ut in §. *Verum*, post cap. *Quia sancta Romana*, 63. dist. & in hoc conveniunt omnes hic, & in cap. *Massana*, infra, eod. nam si electio dicitur per abulum quando privatus laicus coeligat simul cum Clericis, ut dictum est supra in 4. casu; multo fortius idem dicendum quando id facit laicus in publica potestate, quippe cum hoc casu magis impediatur libertas electionis hic considerata.

29 Septimus casus est, quando potestas secularis assistit electoribus extra aulam Capitularem ad protegendum, ne scilicet oriantur scandala, neve libertas eligentium ab extraneis impediatur: & hic casus similiter est satis clarus; omnes enim admittunt id licere Principi laico, nec per hoc canonicam libertatem violari. Quod sine dubio concedunt Auctores, qui tenent laicos posse interesse electioni ad protegendum, ut dicam infra, num. 31.

30 Octavus & ultimus casus, & hic quidem satis dubius, est quando secularis Potestas interit ipsimet electioni in aula Capitulari, non tamen ullam interponit auctoritatem, vel jurisdictionem exercet, sed nudam praestat assistentiam, forsan eo praetextu ne electores veniant ad arma, vel aliud scandalum oriatur.

Ad partem negativam, videlicet electionem hoc casu non fieri per secularis potestatis abulum, inducitur auctoritas Doctorum, qui dixerunt laicos posse interesse electioni Clericorum ad protegendum. per hoc enim videtur sensisse interessentiam laicorum in ipso actu electionis non esse à jure improbatam, dummodo fiat ad bonum finem; idque non obscure intellexerunt de laico Principe, vel in potestate publica constituto, quando quidem privato non congruit assistentia ad protegendum, c. *Ab Imperatoribus*, 23. q. 3. & c. *Regum*, q. 5. & c. *Defensionis*, 87. dist. Inter hos autem est primo loco Compotstell. in cap. *Massana*, in princ. infra, eod. quem ibi sequuntur Abb. Antiq. in ver. *Laicos*; Jo. Andr. num. 4. in ver. *Electio*, Butr. in 2. notab. & Bald.

in princ. vers. *Adde tamen*, ubi formaliter ait, quamvis laici non possint interesse ad eligendum, posse tamen interesse ad protegendum etiam armata manu: & expressius hoc sentit Abb. Sicul. ibid. in 3. notab. Primo enim ait admissionem laicorum in electione Praelati reddere electionem ipso facto nullam; ac deinde subdit hoc esse intelligendum quando admittuntur ad coeligendum, secus si admitterentur propter aliquam utilitatem Ecclesiae, puta admittitur tabellio ad scribendum electionis processum, vel vocantur laici ut defendant Clericos electores contra schismaticos, vel alios injuste impedientes. Videtur enim Abbas intelligere de admissione laicorum in loco ipso Capituli, & in actu electionis; alioquin exemplum tabellionis non congrueret & exceptio sua non esset de regula.

32 Et pro hac opinione videtur text. in §. *Principibus*, post c. *Vota*, 63. dist. ubi patet Principem laicum posse vocari ab electoribus ad compellendos schismaticos, vel alios, à quibus timetur impressio, seu violentia; concordat c. *In nomine Domini*, 23. dist. & tenent Compotstell. & alij ad idem text. in c. *Adrianus*, & c. *Quia sancta Romana*: ibi, *eligatur praesentem Senatu, & populo*, 63. dist.

Sed his non obstantibus contrariam opinionem puto veriorē.

Moveor primo, quia electio per abulum hic reprobat ob eam rationem, quia est contra canonicam libertatem. Hac autem ratio militat etiam hoc casu, quia ex assistentia Principis, vel alterius Potestatis secularis quantumcumque nuda, & simplici tollitur libertas eligentium. Humani enim moris est illum veteri, cuius iudicio, & voluntate nunc erigitur, nunc deprimatur, c. 1. 16. q. 12. & voluntatibus obedire reverentia exigente compellimur, c. 1. 8. q. 2. & notat Innoc. & Bald. in cap. *Quod super his*, infra, de maior & obed. & in casu valde notabili Felin. in cap. 1. num. 5. vers. *Ex quo colligit praesertim de sponsal.* &

33 tamen, ut inquit Bald. hic num. 1. in electionibus liberum debet esse arbitrium non solum ab oppressionem manifesta, sed etiam ab occulta formidabili. Quo fit ut preces, & acclamationes laicorum sint in electionibus prohibita tanquam adversantes Ecclesiasticae libertati, ut hic per Bellam. in 6. quest. circa fin.

Moveor secundo, quia protectionis praetextu Principes vendicarent sibi hoc jus interessendi electionibus, prout de facto sibi vendicant assentes sibi compere ex jure regali. Quod non obscure intimavit glos. 2. hic dicens, si admittentur laici, sive huiusmodi potestates, assument sibi jus in posterum, & sic periret libertas Ecclesiae; & ideo laici omnino excludendi sunt à Collegiatis Ecclesijs. Sequitur Bellam. in 8. quest. Butr. num. 10. & communiter alij. Facit quod Doctores notant post Innoc. in cap. 1. de celebr. Missar. dum dicunt laicos non posse simul cum Clericis in choro divinis officijs interesse.

Moveor tertio, quia cum in forma electionis per viam scrutinij, vel compromissi necessario debeat procedere tractatus, c. *In causis*, circa fin. & ibi Butr. in primo notab. supra de elect. potest probabiliter contingere ut electores in ipso actu electionis celebrandae tractent, & contendant de inhabilitate excludendorum. At valde